

WIADOMOŚCI UNIwersyteckie

MIESIĘCZNIK • UNIwersYTET MARIi CURIE-SKŁODOWSKIEJ

STYCZEŃ 2002

1 (88)

PL ISSN 1233-216X

Rok 12 Egzemplarz bezpłatny

**Z TEJ PERSPEKTYWY
PEWNIENIE WIDAĆ JUŻ WIOSNĘ**

Fot. Rafał Siek

Komentarz do wystawy w Galerii „Pod Palmą” – strona 5

KRONIKA REKTORSKA

28 XI odbyło się posiedzenie Senatu naszej uczelni, a **30 XI** w Dworku Kościuszków rektor Marian Harasimiuk i prorektor Zbigniew Krupa spotkali się z grupą uczestników Programu Stypendialnego im. Lane'a Kirklanda. Program uruchomiony został w roku akademickim 2001/2002 z myślą o uczestnikach z Europy Wschodniej –

naukowcach, dziennikarzach, menedżerach, nauczycielach, działaczach samorządowych. W ubiegłym roku, do Polski, pilotażowo, przyjechali ok. 30 osób z Litwy, Rosji, Ukrainy, Białorusi i Słowacji, które uczestniczą w indywidualnych zajęciach w trzech polskich ośrodkach akademickich: Warszawie, Wrocławiu oraz w naszym uniwersytecie. W UMCS sześciu stypendystów odbywa zajęcia na Wydziałach: Ekonomicznym, Prawa i Administracji oraz Politologii. **3 XII** w siedzibie Centrum Kultury i Języka Polskiego dla Polonii i Cudzoziemców władze rektorskie zorganizowały spotkanie z organizatorami I Festi-

walu Nauki, który odbywał się w październiku ub. roku na naszym uniwersytecie. **5-8 XII** przebywała w Paryżu delegacja UMCS w składzie: rektor Harasimiuk i prorektor Krupa, prezentująca w siedzibie Stacji Naukowej PAN osiągnięcia i dorobek naukowo-badawczy lubelskiego ośrodka naukowego oraz skonfederowanych z UMCS uczelni z Zamościa i Puław. Specjalnie przygotowana oferta przedstawiona została podczas wykładu Rektora środowisku naukowemu Paryża, z myślą o nawiązaniu współpracy z paryskimi ośrodkami naukowymi. Delegacja UMCS złożyła także wizytę w Maisons-Laffitte, gdzie rektor Harasimiuk przedstawił propozycję objęcia wszechstronną opieką przez polskie uniwersytety spuścizny po redaktorze Giedroyciu i środowisku paryskiej „Kultury”. Przed wylotem do Paryża Rektor spotkał się z prezydentem RP Aleksandrem Kwaśniewskim w sprawach Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów. W spotkaniu uczestniczyli także: rektor KUL ks. prof. dr Andrzej Szostek oraz prof. dr hab. Jerzy Kłoczowski; obecna była minister Edukacji Narodowej i Sportu dr Krystyna Łybacka. Po zapoznaniu się z najbardziej aktualną sytuacją organizacyjno-finansową działającego w Lublinie Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów, Prezydent RP zapro-

nował przekształcenie tej jednostki w Uniwersytet Polsko-Ukraiński, który działać będzie na podstawie ustawy sejmowej: jej projekt przygotowany będzie przez Kancelarię Prezydencką przy aktywnej współpracy z inicjatorami powołania Europejskiego Kolegium: władzami rektorskimi UMCS i KUL. „Powstanie takiej jednostki jest polską racją stanu – powiedział podczas rozmów Prezydent RP. – Znaczenie Kolegium i Uniwersytetu Polsko-Ukraińskiego przekracza granice lokalnych społeczności, idea ta ma służyć społecznościom Polski i Ukrainy, obu sąsiadującym narodom oraz całej Europie”. Minister Edukacji i Sportu zapewniła, iż do czasu powołania Uniwersytetu Polsko-Ukraińskiego, istniejące Kolegium uwzględniane będzie w budżecie Ministerstwa i w pełni korzystać ze środków finansowych resortu. W drugiej części spotkania w Pałacu Prezydenckim, już w szerszym gronie, brali udział przedsiębiorcy i biznesmeni prowadzący wspólne przedsięwzięcia z naszymi wschodnimi sąsiadami. Zadeklarowali oni daleko idącą pomoc, przede wszystkim finansową, prosząc jednocześnie o przygotowanie zestawienia potrzeb, kosztów i najbardziej palących problemów Europejskiego Kolegium, którym mogliby jak najszybciej pospieszyć z pomocą. **10 XII** Rektor wręczył nominacje na stanowisko profesora nadzwyczajnego UMCS Markowi Grabowieckiemu (Wydz. Ekonomiczny), Sławomirowi Partyckiemu (Wydz. Filozofii i Socjologii), Mieczysławowi Mieczkowskiemu (Wydz. Politologii) oraz Andrzejowi Machockiemu, Markowi Majdanowi, Władysławowi Charnasowi, Jolancie Narkiewicz-Michalek i Zofii Rzączyńskiej (wszyscy z Wydż. Chemii). **11 XII** rektor Harasimiuk otworzył w Muzeum UMCS, wystawę „Ku demokracji – 20 lat temu. Udział studentów UMCS w tworzeniu nowej rzeczywistości”. Wystawa odtwarza gorący okres strajków studenckich w naszej uczelni w roku 1981 i atmosferę tamtych dni. Pojawiły się na niej plakaty, hasła, odtworzony został kąpielownia i gastronomiczny. W południe Rektor wraz z Prorektorami brali udział w jubileuszu 70-lecia profesora Józefa Szymańskiego. Wieczorem w sali widowiskowej ACK UMCS „Chatka Żaka” odby-

ła się dyskusja panelowa zatytułowana „Między wrogością a pojednaniem. W 20. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego”, którą prowadził ojciec Tomasz Dostatni OP. Uczestniczyli profesor Władysław Bartoszewski, redaktor naczelny „Gazety Wyborczej” Adam Michnik, arcybiskup metropolita lubelski Józef Życiński oraz (telefonicznie) Jan Nowak-Jeziorański. Salę widowiskową

publiczność wypełniła po brzegi, przybyli aktualni i byli rektorzy naszego uniwersytetu. **13-15 XII** przebywała w Kijowie delegacja UMCS i KUL – rektor Marian Harasimiuk, prorektor Jan Pomorski, kanclerz Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów dr Ewa Rybałt, z KUL – prorektor prof. dr hab. Agnieszka Kijewska oraz dr Hubert Łaskiewicz. Gospodarzem ze strony partnerów ukraińskich był rektor Narodowego Uniwersytetu w Kijowie im. Tarasa Szewczenki prof. dr Wiktor Skopenko. Ze strony uczelni ukraińskich w rozmowach uczestniczyli rektorzy współtworzący Europejskie Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów: prezydent Narodowego Uniwersytetu „Akademia Kijowsko-Mohylańska” w Kijowie prof. dr Wiaczesław Briuchowecy, lwowskiego Uniwersytetu im. Iwana Franki prof. dr Iwan Wakarczuk, wymieniony wyżej rektor Skopenko, przedstawiciel prezydenta Ukrainy w Ministerstwie Oświaty i Nauki prof. dr Mychajło Stepko. Delegacja przyjęta została przez ministra Oświaty i Nauki Ukrainy Wasyla Kremenia oraz przez wicepremiera Ukrainy Wołodymyra Semynozenkę. We wszystkich rozmowach ze stroną ukraińską uczestniczył ambasador RP w Kijowie Marek Ziółkowski oraz delegowani przezeń pracownicy Ambasady. Podczas kilkudniowych rozmów ze stroną ukraińską idea funkcjonowania Kolegium zyskała pełne poparcie władz uczelni Ukrainy, rozważano powołanie Fundacji, która pozwoliłaby stronie ukraińskiej na włączenie się w finansowanie działalności Kolegium. Omawiane były prace zmierzające do uznawalności dyplomów uczelni Polski i Ukrainy (po zakończeniu całości prac z tym problemem związanych, zaplanowano podpisanie porozumienia w Lublinie). Dyskutowano nad sprawami związanymi z rekrutacją słuchaczy do Kolegium oraz nad propozycją zorganizowania w Kijowie wystawy polskiej książki naukowej, a ukraińskiej książki naukowej w Lublinie. **17 XII** władze rektorskie uczestniczyły w Puławach w spotkaniu skonfederowanych z naszą uczelnią niepaństwowych szkół wyższych, poświęconym wspólnym problemom organizacyjnym i dydaktycznym tych jednostek. **19 XII** obradował Se-

KRONIKA REKTORSKA

nat naszej uczelni; w tym dniu prorektor Jan Pomorski uczestniczył w rozmowach z minister Edukacji Narodowej dr Krystyną Łybacką. Spotkanie, w którym brali udział rektorzy polskich szkół wyższych, poświęcone było najważniejszym sprawom szkolnictwa wyższego. Po posiedzeniu Senatu Rektor i dyrektor administracyjny Maciej Grudziński wyjechali do Kolegium UMCS w Biłgoraju, gdzie odbywało się spotka-

nie z władzami i Społeczną Radą Patronacką w sprawach bieżącego funkcjonowania naszej jednostki. Grudzień jest tradycyjnie miesiącem spotkań opłatkowych, organizowanych przez uczelnie i instytucje Lublina. I tak, 20 XII Rektor uczestniczył w spotkaniu opłatkowym w Politechnice Lubelskiej, podejmował także członków Środowiskowego Kolegium Rektorów Uczelni Lubelskich na spotkaniu wigilijnym po południu tego

dnia. Pani prorektor Elżbieta Skrzypek 18-19 XII uczestniczyła w spotkaniach opłatkowych organizowanych m.in. przez Dział Spraw Studenckich, Zespół Tańca Ludowego, Samorząd Studencki. 22 XII rektor Harasimiuk brał udział w uroczystym obiedzie wigilijnym, wydanym przez rektora KUL ks. prof. Andrzeja Szostka.

EMP

GRATULUJEMY • GRATULUJEMY • GRATULUJEMY

Grudniowej aktywności dyrektora i pracownikom Akademickiego Centrum Kultury UMCS „Chatka Żaka”.

10 grudnia, przy dużym zainteresowaniu publiczności, nie tylko uniwersyteckiej (obecna była przewodnicząca Rady Miejskiej Helena Pietraszkiewicz, radny Jacek Bojarski, pełnomocnik wojewody Józef Krzyżanowski, liczni przedstawiciele mediów) odbyła się promocja wydanej przez Wydawnictwo UMCS książki prof. dr. hab. Władysława Parnasa „Bruno od Mesjasza”. Promocji towarzyszyło otwarcie wystawy pastelii Tadeusza Abraszka „Pastelowe klisze pamięci”.

kowski, obraz *Kto zna człowieka ukrytego w ścianie*, którego bohaterem jest ambasador Izraela w Polsce Shevach Weiss, czy prapremierę filmu *W poszukiwaniu utraconych lat* ilustrujący w sposób interesujący dawne i obecne stosunki polsko-izraelskie. Były spotkania, promocje książek, dyskusje panelowe. Wszystkim imprezom towarzyszyło zainteresowanie nie tylko pracowników akademickich, ale przede wszystkim studentów i młodzieży Lublina.

Nie tyle gratulacje, ile podziękowania należą się polskiej grupie studentów z Lublina z Amnesty International za zorganizowanie wystawy fotografii „Przyjazne miasto?”. Autor zdjęć, którym jest Paweł W. Zagórski, dokumentuje na kilkudziesięciu planszach fotograficznych napisy, rysunki, hasła rasistowskie i nawołujące do nietolerancji. Wszystkie fotografie wykonane zostały w naszym mieście,

a część z nich widnieje w centrum Lublina, w pobliżu lubelskich sądów i renomowanych szkół. Mijając je codziennie nie reagujemy na ich treść, po prostu ich nie zauważamy. Niestety, przestały nam przeszkadzać. Nie zdobywamy się nawet na tak skromny odpór, jak hasło-odpowiedź na agresywny rasistowski banał. Ktoś pod nim cieniem flamastrem napisał: „Precz z rasizmem, patriotyzm oznacza tolerancję”. Wystawa zaprezentowana została w specjalnie zaaranżowanym miejscu: Ulicy Hańby.

SZANOWNI PAŃSTWO

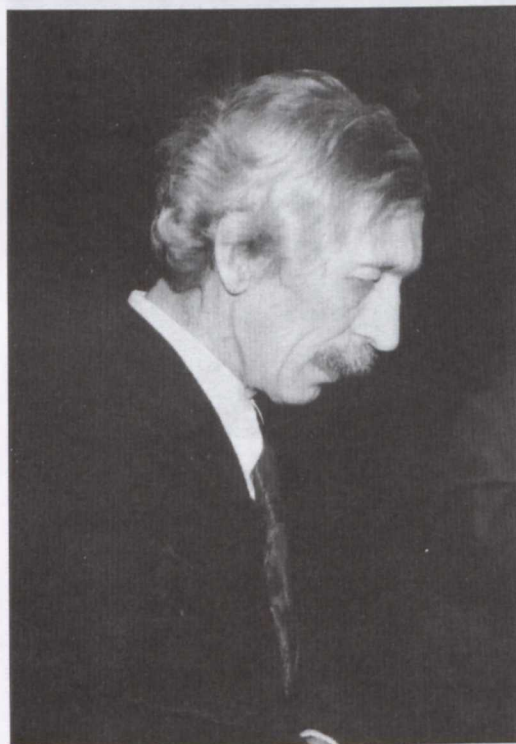
Pierwszy numer w nowym – 2002 – roku będzie z pewnością interesujący. Macie w nim Państwo zaproszenia do udziału w imprezach kulturalnych, nie tylko organizowanych w naszej uczelni, ale też do Filharmonii i Muzeum Lubelskiego. Zamieszczane w każdym numerze fotografie, dokumentujące prace budowlane przy wznoszeniu nowego gmachu Humanistyki, pozwolą śledzić na bieżąco postęp prac. Naturalnie polecamy uwadze Państwa stałe rubryki, do których się już przyzwyczailiście, a co ważne pisujecie od czasu do czasu.

Dziękując za miłe słowa pod adresem zespołu redakcyjnego, za uwagi, także krytyczne, mam dla Państwa informację. Podaję plan posiedzeń Senatu, bowiem na te obrady będą przygotowywane kolejne numery: 6 i 20 marca, 22 maja i 19 czerwca. Zaplanowany został także specjalny, wyborczy, numer naszych „Wiadomości”.

Redaktor Naczelna

Fot. Maciej Przysucha

Już następnego dnia, czyli 11 grudnia, w cyklu „Przekraczać mury” zorganizowane zostało spotkanie „Między wrogością a pojednaniem. W 20 rocznicę wprowadzenia stanu wojennego”. Uczestnikami spotkania i dyskusji panelowej byli: Władysław Bartoszewski, Adam Michnik, abp. Józef Życiński oraz za pośrednictwem telemostu z Nowego Jorku Jan Nowak-Jeziorański. Dyskusję panelową prowadzoną przez o. Tomasza Dostatniego poprzedziła projekcja filmu *Kontrwywiad*.

To nie koniec. 13-15 tego miesiąca zorganizowane zostały III Międzynarodowe Dni Filmu Dokumentalnego „Rozstaje Europy”, którym towarzyszyła sesja „Tożsamości utracone – tożsamości nabyte”. Spotkanie poświęcone było przemianom tożsamości Polaków, Żydów, Ukraińców, Litwinów. W ciągu trwania Dni można było obejrzeć tak interesujące filmy, jak: ...wpisany w gwiazdę Dawida Krzyż, którego autorem jest dyrektor ACK Grzegorz Lin-

NAJMILSZA OD NAS

Studentka studiów magisterskich Pedagogiki i Psychologii **Kamila Sikora** uzyskała II miejsce w ubiegłorocznym konkursie na najmilszą studentkę Lublina. Jest druga, ale za to najbardziej utytułowana. Przypadły jej bowiem w udziale tytuły Miss Foto oraz przyznany jednogłośnie tytuł Miss Gracji. Ten ostatni nie dziwi, jeśli się wie, że już od kilkunastu lat tańczy, a od kilku prowadzi zajęcia w szkole tańca państwa Oleszczyńskich.

– Uzyskałam licencjat z zakresu animacji i menedżera kultury, teraz podjęłam studia magisterskie. Nie tylko tańczę, ale sama jako instruktorka prowadzę zajęcia taneczne z grupami dzieci w wieku od 5 do 16 lat oraz z dorosłymi, zarówno w Lublinie, jak i w okolicach.

Kamila jest puławianką. Od pięciu lat tańczy w Lublinie. Wcześniej związana była z grupą taneczną puławskiego Domu Chemika. Studia i codzienne próby nie pozostawiają wiele czasu na inne zajęcia. Program studiów związany jest z jej działalnością jako promotora szkoły tańca państwa

Oleszczyńskich, a więc z zainteresowaniami. Zawsze jednak stara się znaleźć czas na dobry film i słuchanie muzyki.

Sympatycznie uśmiechająca się szatynka o ciemnych oczach, studentka UMCS, zdradza nam swoje wymiary: wzrost 170, a pozostałe to: 86-64-90.

ZAPROSZENIA

Już tylko do 15 lutego będzie można oglądać w **Muzeum Lubelskim** interesującą wystawę „Szopki świata”. Około 250 szopek bożonarodzeniowych ze wszystkich kontynentów po raz pierwszy opuściło powstałe w 1999 roku betlejemskie Muzeum Narodzenia Pańskiego i dzięki decyzji UNESCO przyjechało do Lublina. Figury

i szopki z drewna, kamienne, metalowe, papier-mâché, obrazują bożonarodzeniowe święto widziane przez artystów nie tylko poszczególnych krajów, ale i regionów. Warto wybrać się do Muzeum Lubelskiego, wziąć ze sobą rodzinę, przede wszystkim dzieci i zdecydować się na wizytę – przypominam – do 15 lutego br.

AKADEMICKIE
CENTRUM KULTURY

UMCS - CHATKA ZAKA

STYCZEŃ

• 27 I 2002

Koncert Charytatywny Zespołu Tańca Towarzystwa „IMPE-TUS” na rzecz Hospicjum im. Małego Księcia

• Nabór do

Klubu Dobrej Piosenki oraz koncert

LUTY

• Przegląd Filmowy: „Wariacje na temat Szekspira”:

12 II 2002 *Król żyje* (reż. Kristian Levring) Dania, Szwecja, USA 2000

18 II 2002 *Rosencrantz i Guildenstern nie żyją* (reż. Tom Stoppard) USA, Anglia 1990

19 II 2002 *Historia Liliary* (reż. Jerzy Domaradzki) Australia 1996

25 II 2002 *Falstaff* (reż. Orson Welles) Hiszpania, Szwajcaria 1996

26 II 2002 *Siracone zachody miłości* (reż. Kenneth Branagh) Anglia, Francja, USA 1999

• 1 II 2002 Spotkanie z Janiną Ochojską

• 1-9 II 2002 Wystawa zdjęć z Czechenii

• 16 II 2002 Ogólnopolski Przegląd Zespołów Tańca Współczesnego

• Debata z cyklu „Przekraczać Mury” – ostatni tydzień lutego

• Warsztaty Klubu Dobrej Piosenki i koncert

• Akademicki Miesięcznik kulturalny „Spinacz”

PROMOCJA

Dnia 15 grudnia 2001 w Księgarni Podlaskiej w Białej Podlaskiej odbyła się promocja książki *Twórczość Elizy Orzeszkowej*, otwierającej nową serię Wydawnictwa UMCS „Obrazy Kultury Polskiej”.

W promocji uczestniczyli prorektor prof. dr hab. **Krzysztof Stępnik** (redaktor książki), prodziekan Wydziału Humanistycznego prof. dr hab. **Władysław Książek-Bryłowa**, dyrektor Kolegium Licencjackiego UMCS w Białej Podlaskiej mgr inż. **Tadeusz Pawelec**.

Sukcesy Wydawnictwa UMCS prezentowała kierownik redakcji mgr **Elżbieta Muszyńska**

ZDROWIE – ROZUM – SERCE

W dniu 21 grudnia 2001 r. w Urzędzie Wojewódzkim w Lublinie odbyło się spotkanie, podczas którego powołany został Lubelski Oddział Regionalny Światowej Fundacji Zdrowie-Rozum-Serce. Prezesem Zarządu Lubelskiego Oddziału Światowej Fundacji Zdrowie-Rozum-Serce została Pani Prorektor prof. dr hab. **Elżbieta Skrzypek**.

Jednocześnie Pani Prorektor została członkiem Prezydium Oddziału Polskiego Fundacji.

Podczas spotkania wręczono nominacje do Honorowej Rady i Rady Sponsorów Oddziału Polskiego Fundacji. Prezes Zarządu prof. E. Skrzypek wręczyła Panu Rektorowi prof. dr hab. Marianowi Hrasimiu-kowi nominację do Honorowej Rady

Fot. Ryszard Lesiewicz

Fundacji, ponadto nominacje wręczyła Wojewodzie Andrzejowi Kurowskiemu, Panu Marszałkowi Edwardowi Hunkowi, Panu Preze-

sowi NIK Marianowi Cichoszowi, Pani Prezes BIG Banku Wiesławie Franus, Pani Dyktor Filharmonii Lubelskiej Teresie Księżkiej-Falger.

ZDANIEM BLONDYNKI

Ubiegłoroczny grudzień, z racji 20 rocznicy wprowadzenia stanu wojennego, obfitował w liczne spotkania i wystawy okolicznościowe. Tak było na terenie miasta i w naszej uczelni. Obserwując uczestniczące w nich rzesze „opozycjonistów” nie mogę powstrzymać się od komentarza. Doskonale pamiętam tamte czasy i zachowania niektórych. A że o tym nie mówię głośno, wcale nie znaczy, że pamięć mi nie dopisuje; ja po prostu zostałam za dobrze wychowana...

Chyba, wzorem rektora Stanisława Uziaka, najwyższy czas pisać pamiętniki.

LUBELSKIE GREMIUM PARTNERSKIE

Katholischer Akademischer
Ausländer-Dienst • KAAD

Lubelskie Gremium Partnerskie fundacji Katholischer Akademischer Ausländer-Dienst (popularnie: KAAD) z siedzibą w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej zostało powołane w wyniku inicjatywy centrali fundacji KAAD w Bonn po uzgodnieniu z Arcybiskupem Lubelskim wiosną 1993 roku. Od 11 edycji konkursu, tj. od lipca 1998 r., Lubelskie Gremium KAAD zmieniło skład członkowski. Jego stan obecny to: prof. dr hab. Jerzy Bartmiński (UMCS) – przewodniczący, prof. dr hab. Teresa Wawrzynowicz (AM), prof. dr hab. Zdzisław Targoński (AR), prof. dr hab. Andrzej We-

Warszawskiej, I student Prawa z Uniwersytetu Warszawskiego, I absolwentka Akademii Muzycznej w Poznaniu, I absolwent Uniwersytetu w Toruniu, I pracownik Muzeum Narodowego w Chelmie, I lekarz medycyny z Akademii Medycznej w Krakowie oraz I student z Ukrainy.

Lubelskie Gremium rekomendowało na wyjazd stypendialny 133 osoby, udostępniając zarazem całość dokumentacji komisji akademickiej w Bonn, która po jej rozpatrzeniu i pozytywnej ocenie gremium przyznała dotąd stypendia 112 osobom, w tym 92 osobom z regionu lubelskiego: z UMCS 44, z KUL 34, z AM 8, z AR 3 i z PL 3. Pozostałe osoby, które otrzymały stypendia, w liczbie 20, pochodziły spoza regionu lubelskiego. Wszystkie te liczby świadczą nie tylko o zainteresowaniu środowiska akademickiego wyjazdami za granicę, ale przede wszystkim o rosnącej otwartości tego środowiska oraz chęci poszerzania własnych ho-

Na zdjęciu: Prezes KAAD prof. dr hab. Peter Hünermann wręcza prof. dr hab. Jerzemu Bartmińskiemu medal *Bene merenti*

roński (PL), ks. prof. dr hab. Stanisław Wilk (KUL), dr Jolanta Krieger (UMCS). Gremium w okresie od czerwca 1993 do grudnia 2001 roku zorganizowało 18 konkursów dla zainteresowanych pobytem naukowym (w przypadku pracowników nauki i doktorantów) oraz studiami (w przypadku studentów) w Niemczech. Do 18 konkursów przystąpiły we wszystkich edycjach 134 osoby, w tym: 54 osoby z UMCS: 6 pracowników naukowych, 8 doktorantów oraz 40 studentów; 44 osoby z KUL: 6 pracowników naukowych, 10 doktorantów oraz 28 studentów; 8 osób z AM w Lublinie: 3 pracowników naukowych oraz 5 studentów; 3 pracowników naukowych z AR w Lublinie; 3 pracowników naukowych z PL, a także 20 osób spoza Lublina: 1 doktorant teologii z Gdańska przebywający już w Uniwersytecie w Münster, 1 doktorant z Akademii Rolniczej we Wrocławiu, 2 studentów Filologii Germańskiej Uniwersytetu Łódzkiego, 1 studentka Filologii Germańskiej z Uniwersytetu Szczecińskiego, 2 absolwentki i 2 studentki Uniwersytetu w Rzeszowie, 2 studentki Medycyny z Białegostoku, 2 studentki Uniwersytetu Białostockiego, 1 studentka Politechniki

ryzontów naukowych i czerpaniu z doświadczeń i wiedzy niemieckich środowisk naukowych.

Koordynatorem Lubelskiego Gremium Partnerskiego KAAD jest dr Jolanta Krieger, która po uzgodnieniu z dyrektorem Instytutu Germanistyki UMCS prowadzi biuro gremium wpisane pod takim adresem w rejestr adresów wszystkich zagranicznych gremiów KAAD. Gremium korzysta jednocześnie z organizacyjnego wsparcia uczelni, zwłaszcza Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej za zgodą Jego Magnificencji Pana Rektora.

W 2000 roku przewodniczący gremium prof. dr hab. Jerzy Bartmiński został wyróżniony honorowym medalem KAAD w uznaniu zasług m.in. za zainicjowanie współpracy wszystkich uczelni Lublina z KAAD w Bonn, za znakomite przewodniczenie Lubelskiemu Gremium Partnerskiemu cieszącemu się znakomitą opinią w centrali bońskiej oraz za utworzenie Klubu Byłych Stypendystów KAAD w Polsce z siedzibą w Lublinie.

J. K.

PO RAZ PIĘTNASTY
„POD PALMĄ”

Galeria „Pod Palmą” (Kolegium im. Prof. dr. hab. Eugeniusza Gąsiora) otworzyła trzeci rok swojej działalności. „Ptaki – bliskie spotkania” to tytuł kolejnej, piętnastej już wystawy. Na 33 fotogramach możemy zobaczyć ptasie rzadkości: ostrygojada, rybitwę białowąsą, rybitwę czarnogłową czy dubelta. Inne gatunki sfotografowane zostały w ciekawych sytuacjach i w niebanalnych ujęciach, np. wizyta samca błotniaka łąkowego przy gnieździe czy zimorodek z zamarniętym dziobem. Duże wrażenie na odwiedzających wystawę robią zdjęcia puchatych piskląt puchacza. Na jednym z fotogramów można obserwować ich karmienie. Trud wykonania takiej fotografii jest bardzo duży – samica odwiedza gniazdo jedynie trzy razy w ciągu nocy. Obserwowanie i fotografowanie ptaków w ich naturalnym środowisku wymaga

dużej wiedzy i często specjalistycznych przygotowań. Wymaga także ogromnego wysiłku i cierpliwości: przedzierania się przez bagna, wspinania na wysokie drzewa czy spędza wielu godzin w maleńkim ukryciu. Profesjonalizm wykonanych fotografii jest tym bardziej warty podkreślenia, że autor wystawy – Rafał Siek, jest z wykształcenia inżynierem technologiem. Od ponad 10 lat swój wolny czas poświęca na obserwowanie i fotografowanie ptaków. Jego zdjęcia publikowane były w albumach, informatorach przyrodniczych i czasopismach (m.in. w „Przyrodzie Polskiej”) oraz prezentowane na wystawach zbiorowych Związku Polskich Fotografików Przyrodniczych.

Wystawę można oglądać do końca lutego br.

Marek Kucharczyk

ZAKŁADY KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI

Krzysztof Stepiak

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej sprawuje opiekę naukowo-dydaktyczną nad zakładami kształcenia nauczycieli i nauczycielskimi kolegiami języków obcych w czterech województwach: lubelskim, mazowieckim, świętokrzyskim i podkarpackim. Warunkiem utworzenia kolegów było podjęcie się opieki naukowo-dydaktycznej przez uczelnie akademickie, które delegując swoich wykładowców oraz uzyskując wpływ na program, obsadę kadrową, nadzór dydaktyczny, postępowanie kwalifikacyjne – zobowiązały się równocześnie do przeprowadzania egzaminów licencjackich i wydawania dyplomów uniwersyteckich. Organem prowadzącym zakłady kształcenia nauczycieli były Kuratoria Oświaty, a po reformie samorządowej rolę tę przejęły samorządy wojewódzkie.

Sprawowanie opieki ma charakter rzecz można czysto „mystyczny”, gdyż z tego tytułu Uniwersytet nie uzyskuje żadnych profitów naukowych i finansowych – np. opieka nie liczy się w ministerialnym algorytmie. Zapewnia za to znacznej liczbie młodzieży bezpłatne studia „na miejscu”, finansowane przez władze samorządowe (naturalnie nie dotyczy to kolegów niepublicznych). Słuchacze studiów dziennych nie pobierają natomiast stypendiów, gdyż nie przysługują im status studentów.

Warto chyba podkreślić tę nie dość powszechnie znaną i nigdy niczym nie uhonorowaną opiekunczą funkcję UMCS, tym bardziej że dotyczy ona 1541 słuchaczy w roku akademickim 2001/2002, którzy w

znacznej części po uzyskaniu tytułu licencjata kontynuować będą naukę na uzupełniających studiach magisterskich.

Warto również przypomnieć Ministerstwu Edukacji i Sportu, że opieka nad zakładami kształcenia nauczycieli spowodowała już 10 lat temu faktyczne wyprowadzenie części działalności dydaktycznej poza siedzibę uczelni. Tak powstawały pierwsze ośrodki zamiejscowe szkolnictwa akademickiego.

Przy okazji aż prosi się o wytknięcie ustawodawcy, że „Kartą nauczyciela” objął nauczycieli akademickich pracujących w zakładach kształcenia nauczycieli, wskutek czego ta grupa wysoko wykwalifikowanej kadry naukowo-dydaktycznej (w tym profesorowie tytułami) została potraktowana jako początkujący nauczyciele kontraktowi, a nie przynajmniej mianowani, z pensjami jak w szkołach podstawowych i średnich. Ten policzek za trud opieki naukowo-dydaktycznej udało się nieco załagodzić przez skuteczne negocjacje z rozumiejącymi sprawę samorządami województw.

Naturalnie, kolegia licencjackie UMCS w Białej Podlaskiej, Biłgoraju, Radomiu i Kazimierzu Dolnym są organicznym elementem Uniwersytetu i nie mają nic wspólnego z kolegiami nauczycielskimi, o których mowa.

Zamieszczona poniżej tabela (opracowana przez mgr Agatę Fijuth) stanowi syntetyczną ilustrację opieki naukowo-dydaktycznej UMCS nad zakładami kształcenia nauczycieli.

Nazwa zakładu kształcenia nauczycieli	Rok utworzenia	Kierunki lub specjalności	Liczba słuchaczy w roku akademickim 2001/2002	Łączna liczba absolwentów	Opiekunowie naukowo-dydaktyczni
KN w Radomiu, 26-600 ul. Pułaskiego 9, tel. (048) 360 72 92, 360 81 30	1992	- j. polski - pedagogika wczesnoszkolna i integracyjna - nauczanie początkowe	360	800	- prof. dr hab. Władysława Książek-Bryłowa - prof. dr hab. Maria Cackowska - dr Florian Bartmiński
NKJO w Zamosciu, 22-400, ul. Sienkiewicza 5, tel. (084) 638 66 01	1990	- j. angielski - j. francuski	107	259	- prof. dr hab. Jerzy Durczak - mgr Małgorzata Boukhar
NKJO w Sandomierzu, 27-600, ul. Mariacka 1, tel. (015) 832 37 39	1990	- j. angielski - j. niemiecki	203	345	- prof. dr hab. Jerzy Kutnik - dr Ireneusz Chomiuk
NKJO w Rzeszowie, 35-025, ul. Plk. Lisa-Kuli 13, tel. (017) 853 24 76	1990	- j. angielski - j. francuski	127	338	- dr Wiktor Gonet - dr Maria Cichoń
NNKJO w Kielcach, 25-304, ul. Św. Leonarda 18, tel. (041) 344 95 81	1997	- j. angielski - j. niemiecki	284	87	- prof. dr hab. Artur Blaim - prof. dr hab. Janusz Golec
NNKJO w Radomiu, 26-610, ul. Partyzantów 5/7, tel. (048) 362 64 66	1996	- j. angielski - j. niemiecki	260	57	- prof. dr hab. Artur Blaim - prof. dr hab. Janusz Golec
NNKJO w Krakowie, 31-537, ul. Daszyńskiego 3, tel. (012) 422 67 39	1999	- j. angielski	126	-	- prof. dr hab. Joanna Durczak
NNKJO w Lublinie, 20-080, ul. Radziwiłłowska, tel. 534 04 42	1997	- j. angielski	74	25	- prof. dr hab. Jolanta Szpyra-Kozłowska

Skróty:

KN – Kolegium Nauczycielskie, NKJO – Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych, NNKJO – Niepubliczne Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych

ATRAKCYJNE UBEZPIECZENIE „POGODNA JESIEŃ”

Z przyjemnością przedstawiamy Państwu specjalną ofertę ubezpieczenia na życie z funduszem inwestycyjnym „Pogodna Jesień” przygotowaną przez Firmę Brokerską „Mentor” S.A. oraz PZU Życie S.A. dla pracowników UMCS w Lublinie.

Mentor S.A. oraz PZU Życie S.A. w ramach promocyjnego porozumienia z Władzami Państwa Uczelni założyło bezpłatnie wszystkim pracownikom UMCS obecnie korzystającym z grupowego ubezpieczenia „Typ P” PZU Życie S.A. rachunki udziałów w Funduszu „Pogodna Jesień”, przed wejściem w życie nowelizacji ustawy o podatku dochodowym. Dzięki temu, w okresie pierwszych 6 miesięcy od daty utworzenia rachunku (tj. do końca maja 2002 roku), każda z osób, której otworzono rachunek, może podjąć decyzję, czy chce inwestować swoje pieniądze w Funduszu „Pogodna Jesień”. W tym czasie nie ponosicie Państwo żadnych kosztów związanych z utrzymaniem otworzonych rachunków.

Dodatkowo, aby uatrakcyjnić ofertę PZU Życie S.A., zaproponowało Państwu wyjątkowo korzystną alokację wpłacanych składek na ubezpieczenie „Pogodna Jesień”. Oznacza to, że 99% (standardowo 95%) wpłacanych przez Państwa pieniędzy zostanie ulokowane w Funduszu „Pogodna Jesień” celem wypracowania nieopodatkowanego podatkiem dochodowym zysku.

Aby skorzystać z tej wyjątkowo atrakcyjnej oferty (UMCS jest jedynym zakładem pracy z terenu Lublina objętym ww. ofertą), wystarczy skontaktować się z pracownikiem UMCS obecnie obsługującym grupowe ubezpieczenie „Typ P”, wypełnić wniosek o przystąpieniu do ubezpieczenia „Pogodna Jesień” i zadeklarować wysokość planowanych wpłat. Minimalna składka miesięczna wynosi 15,00 zł.

Celem przybliżenia szczegółów oferty planowany jest cykl prezentacji na poszczególnych Wydziałach Uniwersytetu, na które wszystkich Państwa zapraszamy.

Oprócz ww. zalet oferty tj.

- bezpłatnego otworzenia rachunków w Funduszu „Pogodna Jesień”,
 - 6-miesięcznego okresu na złożenie deklaracji wpłaty środków finansowych na Fundusz bez ponoszenia żadnych opłat,
 - wysokiej 99% alokacji Państwa składek na Fundusz „Pogodna Jesień”,
 - niskiej minimalnej składki miesięcznej – 15,00 zł.,
- PZU Życie S.A. dzięki swojej pozycji na rynku i profesjonalnemu zarządzaniu gwarantuje bezpieczeństwo i wysokie zyski z inwestycji.

Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A. to największa firma na polskim rynku ubezpieczeń na życie. Klientami Zakładu jest prawie 16 milionów Polaków. Oznacza to, że PZU Życie S.A. jest największym towarzystwem ubezpieczeniowym w Europie pod względem liczby osób objętych ochroną ubezpieczeniową na terenie jednego kraju. Na koniec 2000 roku udział PZU Życie S.A. w rynku wynosił 58,5 procenta. Obecnie kapitał akcyjny Firmy wynosi 295 milionów zł, a aktywa przekroczyły 10 miliardów zł. Aktualnie PZU Życie S.A. zatrudnia ponad 4 tysiące pracowników w prawie 400 placówkach na terenie całego kraju. Potwierdza to stabilność i dostępność usług ubezpieczeniowych Towarzystwa.

Podstawowym elementem przemawiającym za podjęciem decyzji uczestnictwa w funduszu jest jego strategia inwestycyjna. Fundusz „Pogodna Jesień” inwestuje w wysoko oprocentowane i bezpieczne instrumenty Skarbu Państwa oraz krótkoterminowe instrumenty emitowane przez duże przedsiębiorstwa o bardzo dobrej kondycji finansowej, co pozwala uzyskać wysokie oprocentowanie przy minimalnym ryzyku. Przeważająca część instrumentów skarbowych w portfelu „Pogodna Jesień” to instrumenty o bardzo dobrej płynności, przez co zabezpieczony jest jeden z najważniejszych celów wynikających z ustawy ubezpieczeniowej – zabezpieczenie płynności lokat.

Dodatkowe angażowanie środków w depozyty bankowe pozwala Funduszowi wzmocnić rentowność przy jednoczesnym zachowaniu płynności portfela.

Poniżej przedstawiamy strukturę lokat Funduszu „Pogodna Jesień” z podziałem procentowym (źródło: PZU Życie S.A.)

- Obligacje Skarbowe (61,36%)
- Bony Handlowe (13,66%)
- Obligacje Przeds. Krajowych i Gmin (3,33%)
- Bony Skarbowe (12,40%)
- Akcje (7,93%)
- Depozyty Bankowe (1,32%)

Dzięki rozsądnej polityce lokacyjnej Fundusz „Pogodna Jesień” osiąga bardzo dobre wyniki na przestrzeni lat i podczas rocznych okresów inwestycyjnych.

Wyrażamy nadzieję, że powyższe informacje zachęcą Państwa do podjęcia decyzji o przystąpieniu do ubezpieczenia „Pogodna Jesień” na oferowanych przez PZU Życie S.A. warunkach.

KOŁA NAUKOWE – ARCHEOLOGIA

W dniach 17-24 października 2001 członkowie Koła Naukowego Studentów Archeologii UMCS¹ prowadzili pod opieką naukową prof. dr. hab. Andrzeja Kokowskiego badania wykopaliskowe w miejscowości Grobelki pod Chełmem. Mimo niesprzyjającej już, typowo jesiennej aury udało się odsłonić pozostałości mielesza (pieca) do produkcji dziegiu, pochodzącego sprzed

Odkrycie to jest jak dotąd drugim takim znaleziskiem w okolicy. Na pierwszy piec do produkcji dziegiu natrafiono w ubiegłym roku w położonym niespełna dwa kilometry dalej Siedliszczu. Znaleziska te świadczą, iż okolice Chełma, były prawdziwym „zagłębieniem dziegiarsko-smolarskim”, w którym produkowano te cenne surowce przemysłowe nie tylko na potrzeby okolicznych dworów szlacheckich,

A TO DZIEGIEĆ WŁAŚNIE!

około 200 lat. Dziegieć, czyli płynna frakcja smoły, miał przed wiekami bardzo szerokie zastosowanie. Świadczy o tym fakt, iż wykorzystywano go zarówno do konserwacji drewna, smarowania nim osi kół i uszczelniania łodzi, jak również używano w lecznictwie. Ze źródeł etnograficznych wiemy, że powlekano nim kopyta końskie, zabezpieczając je przed pękaniem. W medycynie ludowej używany był do leczenia niektórych chorób skóry, np. świerzb. Trafił również do literatury i na ekrany kin. Chyba każdy, kto obejrzał ekranizację Sienkiewiczowskiego „Ogniem i mieczem”, pamięta fragment, w którym Bohun – wyprawiając się na nocną „wycieczkę” zwiadowczą – zanurzył się w beczce wypełnionej właśnie dziegiem.

Odkryta jama miała wygląd misy, wylepionej warstwą gliny, w której dnie wybito niewielki otwór, umożliwiający spływ smoły-dziegiu do drewnianej, wydrążonej kłody, która odprowadzała go do podstawionych naczyń. Obiekt taki był rodzajem pieca, a określano go mianem mielesza. Tak skonstruowany piec wypełniano drewnem brzo-zowym lub sosnowym, następnie przykrywano warstwą ziemi i darni. W wyniku takiego zabiegu nad piecem powstawał kopiec, w którym pozostawiano kilka małych otworów, przez które podpalano zgromadzone drewno. Dodać trzeba, że spalanie odbywało się przy minimalnym dostępie tlenu, co powodowało powolne tlenie się drewna i w konsekwencji wydzielenie się dziegiu.

ale prawdopodobnie i na eksport. Obrazują one również mało znany fragment historii zapomnianej gałęzi gospodarki leśnej dawnej ziemi chełmskiej.

Nie można również pominąć niezwykle ważnego aspektu badań wykopaliskowych w Grobelkach, jakim była niespotykana serdeczność i gościnność państwa Kowalczyków, którzy nie dość że na rzecz badań poświęcili fasolę, to jeszcze podejmowali archeologów iście po królewsku, częstując ich swojskim chlebem i innymi równie znakomitymi potrawami miejscowej kuchni. Należy też z zadowoleniem odnotować fakt ogromnego zainteresowania okolicznej ludności pracą archeologów. Stanowisko odwiedziły prawdziwe rzesze młodzieży szkolnej oraz dorosłych mieszkańców Grobelki i okolic, wszystkim starano się przybliżyć na poły zapomnianą tematykę, udzielając – w miarę możliwości – wyczerpujących informacji i odpowiedzi na wiele pytań. Wyjeżdżając ekipa członków KNSA UMCS mogła być więc pewna, że badania przez nią przeprowadzone zostały niezatarty ślad w świadomości ludzi zamieszkujących swoją „małą Ojczyznę”.

P. N. Kotowicz, T. Klisz,
A. Podgórski
Fot. A. Podgórski

¹ W badaniach brali udział studenci I, II i V roku archeologii: T. Klisz, E. Kokowska, P. N. Kotowicz, A. Paduch, A. Podgórski, D. Tereszczuk oraz P. Woliński.

Z SAMORZĄDU STUDENCKIEGO

NOWY SKŁAD SAMORZĄDU

Uprzejmie informujemy, że dnia 11 grudnia 2001 r. miało miejsce posiedzenie Parlamentu Studentów UMCS nowej kadencji. Na posiedzeniu zostało wybrane Prezydium Parlamentu oraz Zarząd Uczelniany Samorządu Studentów UMCS w następującym składzie:

Prezydium Parlamentu Studentów UMCS

1. Paweł PACHUTA – Przewodniczący – Hum.;
2. Paweł WOJTAS – Wiceprzewodniczący – PiA;
3. Magdalena NAPORA – Wiceprzewodniczący – BiNoZ;
4. Aleksander KOWALIK – Sekretarz – Art.

Zarząd Uczelniany Samorządu Studentów UMCS

1. Jarosław JONIEC – Przewodniczący – FiS;
2. Maciej ULITA – Sekretarz – FiS;
3. Patrycja KWACZYŃSKA – Skarbnik – Mat.-Fiz. i Inf.;
4. Krzysztof PUCHACZ – Wiceprzewodniczący, Przewodniczący Komisji Prawnej – PiA;
5. Marek REDŹKO – Przewodniczący Komisji Socjalnej – PiA;
6. Rafał BOROWSKI – Przewodniczący Komisji Kultury – PiP;
7. Michał MULARA – Przewodniczący Komisji Informacji – Pol.;
8. Marcin PATRONIK – Przewodniczący Komisji Współpracy – PiP;
9. Michał PIECHÓROWSKI – Przewodniczący Komisji ds. Organizacji i Sponsoringu – Pol.;
10. Joanna NOWAKOWSKA – Przewodnicząca Komisji Dydaktyki – Ch.

Z wyrazami szacunku

PRZEWODNICZĄCY

Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów UMCS

Jarosław Joniec

STAROSTY DZIEŃ POWSZEDNI

Znaczenia funkcji starosty na roku nie można przecenić. To on jest przecież łącznikiem studentów z dziekanatami, wykładowcami; załatwia za nas sporą część formalności, jakie wiążą się ze studiami. Z tych powodów ważne jest, aby starostowie byli osobami zaangażowanymi, przygotowanymi merytorycznie do pełnionej funkcji.

W tym celu w dniach 26-28 października 2001 roku w Krasnobrodzie, już po raz kolejny, Zarząd Uczelniany Samorządu Studentów UMCS zorganizował obóz adaptacyjno-szkoleniowy dla starostów I i II roku wszystkich wydziałów i kierunków studiów. W obozie udział brali też przedstawiciele samorządów wydziałowych. Gośćmi specjalnymi byli: prorektor ds. studenckich prof. Elżbieta Skrzypek, pełnomocnik rektora ds. studenckich dr Wiesław Grzegorzczak oraz przedstawiciele sponsorów: TUiR CIGNA STU, Banku PEKAO S.A.

W sobotę rano Pani Prorektor oraz Pełnomocnik przedstawili zasady podziału środków na stypendia motywacyjne dla poszczególnych wydziałów, zasady finansowania z rezerwy Prorektora pro-

jektów (konferencji, publikacji, zjazdów itp.) realizowanych przez organizacje studenckie i koła naukowe. Potem nastąpiła prezentacja Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów, na której obecni byli: Radosław Pastuszko (Przewodniczący, Komisja Socjalna), Katarzyna Mazurek (Komisja Kultury), Jarosław Joniec (Komisja Dydaktyki), Paweł Pachuta (Komisja Informacji), Krzysztof Puchacz (Komisja Prawna) i Marek Redźko (Skarbnik). Przewodniczący poszczególnych komisji przedstawili problematykę związaną z ich funkcjonowaniem; poruszone i dokładnie omówione zostały sprawy najbardziej interesujące studentów, czyli pomoc materialna (regulamin przyznawania pomocy materialnej), regulamin studiów, funkcjonowanie domów studenckich, działalność organizacji studenckich, kultura studencka (w tym „Kozienalia”, „Otrzęsiny” itp.).

Po południu odbyło się spotkanie z przedstawicielami Banku PEKAO S.A., którzy przedstawili atrakcyjną ofertę banku skierowaną do studentów Uniwersytetu; w tym ofertę Eurokonta WWW obsługiwanego za pomocą internetu.

Po prezentacji Banku odbyło się szkolenie z zakresu autoprezentacji i public relations prowadzone przez mgra Kamila Fila z Wydziału Politologii UMCS.

Wieczorem uczestnicy obozu spotkali się na uroczystej kolacji.

W niedzielę miało miejsce spotkanie z dyrektorem TUiR CIGNA STU w Lublinie panem Andrzejem Bukowskim, który przedstawił zasady ubezpieczenia NNW studentów UMCS i likwidacji szkód. Każdy uczestnik otrzymał schemat ukazujący drogę dochodzenia roszczeń od wystąpienia wypadku do wypłacenia odszkodowania.

Uczestnicy obozu otrzymali komplet dokumentów niezbędnych w pracy każdego „samorządowca”, w tym m.in.: Regulamin studiów, Regulamin przyznawania pomocy materialnej, Ordynację wyborczą do RWSS itp.

Wydaje się, że podstawowy cel merytoryczny – jakim było przygotowanie do rzetelnego, opartego na podstawach prawnych wykonywania obowiązków – został osiągnięty. Starostom i młodym „samorządowcom” życzyć należy wytrwałości, cierpliwości i chęci do działania oraz satysfakcji z dobrze spełnionego obowiązku. Powodzenia!

Paweł Pachuta

W CHEŁMIE TEŻ BĘDZIE SAMORZĄD

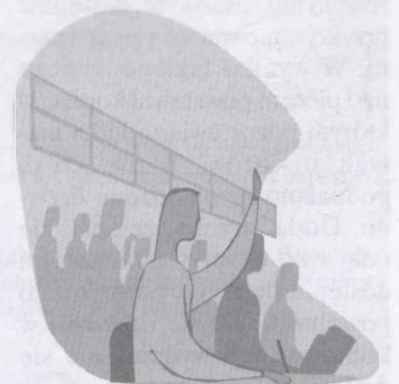
Od 1 września 2001 roku w Chełmie przy ulicy Partyzantów działa Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa. Dokument o powołaniu Uczelni z rąk Ministra Edukacji Narodowej prof. dr hab. inż. Edmunda Wittbrodta 6 sierpnia 2001 roku odebrał Prezydent Miasta Chełma – Henryk Dżaman. Jednocześnie w tym samym dniu prof. dr hab. Józef Zając otrzymał nominację na stanowisko rektora PWSZ w Chełmie. Jego Magnificencja uzupełniając kolegium rektorskie na stanowisko prorektora do spraw studenckich powołał dra inż. Tadeusza Martyniuka, natomiast funkcja kanclerza została powierzona mgrowi Marianowi Różańskiemu. Uchwałą Senatu Akademickiego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej z dnia 6 września 2001 roku zostały powołane Instytuty: Matematyki, Informatyki oraz Studiów Podyplomowych. Uczelnia oferuje następujące specjalności kształcenia: nauczanie matematyki oraz matematyka z informatyką.

W każdym ośrodku dydaktycznym, gdzie istnieje społeczność akademicka, powinien działać samorząd studencki. Rektor prof. dr hab. Józef Zając zaprosił na spotkanie ze studentami PWSZ reprezentantów Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów UMCS: Konrada

Radczuka, Pawła Pachutę, Jarosława Jońca oraz Prezesa Fundacji Samorządu Studentów UMCS Andrzeja Bojanka. Spotkanie dotyczyło zasad funkcjonowania oraz podstaw formalno-prawnych działania organów samorządu studenckiego, kół naukowych, grup twórczych i innych organizacji studenckich. Szerszy zakres informacji oraz materiały w postaci regulaminu studiów, instrukcji pomocy materialnej, ordynacji wyborczej etc., przedstawiciele PWSZ otrzymali podczas uczestnictwa w obozie adaptacyjno-szkoleniowym organizowanym przez Zarząd Uczelniany Samorządu Studentów UMCS w dniach 26-28 października w Krasnobrodzie.

Kolegom „samorządowcom” z Chełma życzymy ciekawych pomysłów oraz wytrwałości w ich realizacji.

Jarosław Joniec

KOŁA NAUKOWE – ARTYŚCI

„KONFRONTACJE 2001”

W okresie wakacji w Tarnogrodzie odbyły się plenerowe warsztaty artystyczne studentów Wydziałów Artystycznych Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i Uniwersytetu Opolskiego. Plener zorganizowany został głównie przez koła naukowe tychże uczelni. Ze strony Tarnogrodzkiego Ośrodka Kultury organizacją zajęł się **Władysław Dubaj**, posiadający prawie czterdziestoletni staż dyrektorski tej placówki. Tak więc od samego początku warsztaty „Konfrontacje 2001” miały charakter imprezy popisowej, a jednocześnie nowatorskiej w swoich założeniach. Organizatorzy postanowili w tym roku stworzyć plener w znacznym stopniu samofinansujący się, przynoszący maksymalne korzyści zarówno organizatorom jak i uczestnikom.

Grupę lubelską stanowili w większości członkowie Koła Naukowego Forum Młodych Rzeźbiarzy UMCS. W skład jej wchodził: Anna Turowska, Katarzyna Samoszczuk, Kamila Sudzińska, Bartłomiej Żukowski, Renata Wójcik, Maciej Wysocki, Andrzej Mazur, Przemysław Dajewski, Katarzyna Rybaczek, Elena Mazurkiewicz, Izabela Nobis, Katarzyna Maziarczyk, Agnieszka Skóra, Anna Drozd, Maria Zaremba, Beata Szczerbińska, Anna Różańska, Joanna Rutkowska, Michał Chomiuk i Robert Kuśmirowski. Opiekunami byli: adi **Władysław Żukowski** i mgr **Jan Różański**.

„Konfrontacje 2001” to już piąte z kolei spotkanie tych grup studenckich. Poprzednie odbyły się w Kamieńcu Żąbkowickim w województwie dolnośląskim, w Błotnicy Strzeleckiej w woj. Opolskim, w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą oraz w Łukowie. W programie pleneru tarnogrodzkiego poza malowaniem i rzeź-

bieniem w drewnie było rzeźbienie w glinie różnych form ceramicznych. Muszę tu nadmienić, że organizatorzy poinformowali nas o swoich możliwościach i zamierzeniach, w których chodziło głównie o to, aby młodzi ludzie obok problematyki czysto artystycznej próbowali zająć się aspektem komercyjnym w sztuce. Aby prace plastyczne, szczególnie te przeznaczone na pokrycie kosztów pobytu, były atrakcyjne pod względem twórczym, tematycznym i handlowym. Poza tym plener zawierał w sobie elementy integracji z mieszkańcami Tarnogrodu, wśród których najbardziej zainteresowane sztuką były dzieci. Oczywiście rzeźbiły w glinie razem z nami. Było przy tym dużo radości i zabawy. Troje studentów: Anna Różańska, Michał Chomiuk i Maciej Wysocki, prowadziło zajęcia rysunku i grafiki z dziećmi. Były to nowe doświadczenia dla dzieci i dla nas. Pamiętam, że codziennie dzieci tarnogrodzkie nie mogły się doczekać zajęć. Chętnych przybywało. Zainteresowani tym, co robimy, byli także rodzice dzieci. Można powiedzieć, że cały Dom Kultury w Tarnogrodzie był zaangażowany w niesienie pomocy w zajęciach warsztatowych.

Wszystkie zajęcia, oprócz malowania w plenerze, odbywały się w centrum Tarnogrodu przy Domu Kultury. Każdy mógł przyjść i przyłączyć się. Tam też zorganizowane zostały spotkania integracyjne niepełnosprawnych z terenu Tarnogrodu i okolic ze studentami. Razem malowaliśmy i rzeźbiliśmy w glinie. Wśród instruktorów, opiekunów i prowadzących zajęcia plastyczne z niepełnosprawnymi, jest nasza ubiegłoroczna absolwentka Magda Grabińska-Serek. Wiele prac jej podopiecznych bardzo nam się podobało.

Zmienna, czasem deszczowa po-

goda wbrew pozorom nie przeszkadzała nam w zajęciach. Podczas deszczu rzeźbiliśmy, gdy wyszło słońce – malowaliśmy. Atmosfera wśród uczestników była dobra. Wszyscy pracowali w miarę swoich możliwości bez nacisków ze strony opiekunów. Tematów do malowania nie brakowało. Ludzie w Tarnogrodzie są bardzo sympatyczni i otwarci na nowości. Chętnie pomagali nam, gdy zaszła taka potrzeba. Wszędzie byliśmy traktowani bardzo serdecznie.

Czasem zbiorowość obu uniwersytetów integrowała się do późnych godzin wieczornych. Gdy za oknem było już ciemno, opiekunowie w internacie (gdzie mieszkaliśmy) udzielali nam fachowych korekt. My zaś zabawialiśmy się historyjkami o tym, co nas spotkało w danym dniu, oglądając prace kolegów. Niektórzy rysowali sobie nawzajem portrety. Inni fotografowali ciekawe elementy okolicy oraz nasze życie plenerowe, kolejni utrwalili te motywy na papierze, rysując wszystko dookoła. Niekiedy integracja miała bardziej oficjalny charakter, np. przy wypalaniu ceramiki w piecu, który zbudował adi Władysław Żukowski. Czasem trudno było się doczekać końca wypału.

Często chodziliśmy za internet na wiśnię i agrest. Oczywiście za pozwoleniem opiekunki ogrodu.

Odjeżdżając z Tarnogrodu byłam mile zaskoczona, widząc dziewczynki malujące z zapalem przy swych domach.

Pod koniec pleneru dzieci malowały razem z nami resztkami farb olejnych i nie widziałam, żeby ta technika była dla nich trudna.

Plener zakończył się wystawą prac, na którą zaproszone zostało całe miasteczko wraz z organizatorami i sponsorami, miejscowymi władzami z burmistrzem mgr. inż. **Michałem Decem** na czele. Przed Domem Kultury zorganizowano na wolnym powietrzu pokaz prac studentów i opiekunów. Na sztalugach, na trawie, na stołach, na ścianie stodoły rozmieszczono prace malarskie, rzeźbiarskie i ceramiczne. Już na pierwszy rzut

oka można było zauważyć, że praca jest o wiele więcej aniżeli się spodziewano. Szybko znaleźli się chętni do kupienia wielu z nich. Organizatorzy w takiej sytuacji musieli energicznie przystąpić do odbioru wcześniej darowanych obrazów i rzeźb. Widać było zadowolenie na twarzach ludzi. Wspomniano prof. Zina ze studentami, do których pobytu porównywanano nasz plener. Padła przy tym propozycja, aby warsztaty w sposób cykliczny powtarzać w następnych latach. Miejsmy nadzieję, że tak będzie.

Przez cały czas trwania przedsięwzięcia zabiegano o to, aby program zajęć nie odbiegał od założeń statutowych Koła. Głównym tematem badawczym młodych rzeźbiarzy była ceramika. Chodziło o przeprowadzenie przynajmniej jednego wypału ceramicznego w warunkach plenerowych. Przeprowadzono dwa wypały. Ceramikę nadzorował i prowadził adi Władysław Żukowski. Temat dodatkowy stanowiły zajęcia z rzeźby w drewnie, prowadzone pod opieką mgr. Jana Różańskiego. Oba założenia programowe zrealizowano w stopniu zadowalającym.

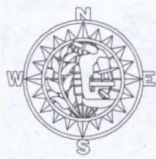
Obok głównych tematów wypełniono dodatkowe, które zawsze towarzyszą rzeźbie, a mianowicie rysunek i malarstwo. Nowością tego roku miały być wspólne zajęcia malarskie z grupą osób niepełnosprawnych. Stworzono także dla dzieci z Tarnogrodu „wakacyjną szkółkę rysunku”, w której dużo rysowały, malowały oraz razem z nami rzeźbiły w glinie. Chciałabym jeszcze raz, w imieniu grupy uczestników pleneru, podziękować opiekunom (w tym także panu adi **Mirosławowi Rydzakowi**), organizatorom, sponsorom (m.in. Władzom UMCS), a także wszystkim osobom z Tarnogrodu, które przyczyniły się do powodzenia tego przedsięwzięcia. Dziękujemy bardzo za wspaniały plener i polecamy się na przyszłość.

Anna Różańska

WYDZIAŁY UMCS — WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Rubryka przygotowana na podstawie informacji nadesłanych przez dziekanów

WYDZIAŁ BIOLOGII I NAUK O ZIEMI

AWANSE NAUKOWE

Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 listopada 2001 roku nadany został tytuł naukowy profesora nauk biologicznych panu dr. hab. **Janowi Fiedurkowi**.

DOKTORATY

Rada Wydziału BiNoZ na posiedzeniu 5 grudnia 2001 nadała stopień doktora nauk biologicznych: mgr **Małgorzacie Wójcik**, asystentce Zakładu Fizjologii Roślin Instytutu Biologii UMCS. Temat pracy: *Tolerancja na kadm Arabidopsis thaliana, Thlaspi caerulescens i Zea mays oraz ich użyteczność w fitoremediacji*. Promotor dr hab. Anna Tukiendorf, prof. UMCS, recenzenci: dr hab. Barbara Tomaszewska, prof. UAM, dr hab. Małgorzata Wierzbička, prof. UW.

Rada Wydziału BiNoZ na posiedzeniu 12 grudnia 2001 nadała stopień doktora nauk biologicznych: mgr **Marioli Kulawiec**, asystentce Zakładu Biologii Komórki Instytutu Biologii UMCS. Temat pracy: *Hybrydyzacja somatyczna na drodze fuzji chemicznej protoplastów Lycopersicon esculentum Mill. Odmiany Beta 11 i Solanum lycopersicoides Dun*. Promotor, prof. dr hab. Renata Śnieżko, recenzenci: prof. dr hab. Mieczysław Kuraś, UW, prof. dr hab. Stefan Malepszy, SGGW-AR w Warszawie.

WYDZIAŁ CHEMII

WIZYTA

17-29 grudnia 2001 na zaproszenie prof. dr hab. Władysława Rudzińskiego z Zakładu Chemii Teoretycznej przebywał dr **Stan Partyka** z Univ. de Montpellier II, CNRS UMR 5072, Lammi (Francja). Celem pobytu było omówienie wyników badań uzyskanych w ramach wspólnie realizowanego programu POLONIUM 2001.

WYJAZDY ZAGRANICZNE PRACOWNIKÓW

W okresie 1.12.2001 – 30.09.2002 mgr **Małgorzata Węgiel** z Zakładu Chemii Organicznej bierze udział w programie badawczym współpracy międzynarodowej P-1-2272 w Texas Tech University, Lubbock, Texas (USA), który obejmuje badania w zakresie syntezy organicznej związków stosowanych do wczesnego wykrywania stanów nowotworowych.

16-18.12.2001 dr **Maciej R. Janiuk** z Pracowni Dydaktyki Chemii na zaproszenie Narodowego Instytutu Edukacji przebywał w Słowenii, gdzie brał udział w konferencji dla nauczycieli przedmiotów przyrodniczych.

UROCZYSTE WRĘCZENIE DYPLOMÓW

8 grudnia 2001 w auli Collegium Chemicum im. Profesora Andrzeja Waksmundzkiego absolwentom Wydziału Chemii z roku akademickiego 2000/2001 zostały wręczone dyplomy magisterskie. W trakcie tej uroczystości wręczono również dyplomy absolwentom Uniwersytetu Bałtyckiego. W uroczystości udział wzięli: pani prorektor UMCS prof. dr hab. Elżbieta Skrzypek, dziekan Wydziału Chemii prof. dr hab. Tadeusz Boroński, prodziekan Wydziału Chemii profesorowie: Barbara Gawdzik, Stanisław Chibowski i Jan Rays, prodziekan Wydziału BiNoZ profesor Bogusław M. Kaszewski, pracownicy i studenci oraz Rodziny absolwentów naszego Wydziału. Po części oficjalnej odbyło się krótkie spotkanie towarzyskie, w czasie którego mile wspomniano chwile spędzone w ciągu pięciu lat studiów.

WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY

UMOWA O WSPÓŁPRACY

W grudniu 2001 r. został podpisany aneks do Umowy o współpracy Między Lwowskim Uniwersytem Narodowym imienia Iwana Franki oraz Uniwersytem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie na lata 1999-2005. Program obejmuje głównie prowadzenie badań naukowych z tematów: „Historiografia ukraińska i polska na przełomie XX i XXI w.: nowe spojrzenia i orientacje w warunkach transformacji społeczeństw”; „Polityczna i etniczno-społeczna historia Galicji w pierwszej połowie XX w.”; „Przemiany społeczne i ekonomiczne na pograniczu polsko-ukraińskim w XII-XX w.”; „Przemiany cywilizacyjne w Europie Środkowo-Wschodniej w czasach nowożytnych (XVI-XVII w.)”. Umowa przewiduje coroczną wymianę pracowników naukowo-dydaktycznych i studentów w celu prowadzenia badań, odbywania staży, wykładów, praktyk, spotkań. Corocznie dokonywana będzie również wymiana studenta-historyka z każdej ze stron w celu nauki w ciągu jednego roku zgodnie z programem przygotowanym i zatwierdzonym przez obie strony.

W celu odbycia praktyk archiwalno-muzealnych dokonywana będzie wymiana 10-osobowych grup studenckich. Planowana jest także wymiana pracowników na okres 8-tygodni dla każdej ze stron w celu odbycia stażu naukowego i wymiany doświadczeń.

Uniwersytety zobowiązały się do wymiany opracowań naukowych, osiągnięć w pracy dydaktyczno-metodycznej oraz do popularyzacji kultur narodów ukraińskiego i polskiego zgodnie ze standardami europejskimi. Umowa została podpisana przez dziekana Wydziału Humanistycznego prof. dr hab. **Stanisława Grabiasa**, prof. dr hab. **Jana Lewandowskiego** – dyrektora Instytutu Historii – ze strony UMCS oraz dziekana Wydziału Historycznego LUN doc. **R. M. Szusta** i prorektora do spraw współpracy międzynarodowej LUN doc. **W. M. Kyrylycza**.

HABILITACJA

12 grudnia odbyło się kolokwium habilitacyjne dra **Jerzego Plisa** z Zakładu Nauk Pomocniczych Historii i Bibliotekoznawstwa UMCS w Lublinie. Recenzentami w przewodzie byli: prof. dr hab. Jerzy Myśliński z IBN PAN w Warszawie, ks. prof. dr hab. Zygmunt Zieliński z KUL, prof. dr hab. Tadeusz Radzik z UMCS.

DOKTORATY

5 grudnia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr **Edyty M. Nieduziak** *Poszukiwanie tożsamości kulturowej jednostki w działaniach teatrów lokalnych*. Promotor prof. dr hab. Janusz Plisiecki, UMCS, recenzenci: prof. dr hab. Wiesława Pielasińska, UW, prof. dr hab. Stefan Kruk, UMCS.

5 grudnia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr **Ryszarda Kotowskiego** *Stowarzyszenia kombatanckie i byłych wojskowych na terenie województwa lubelskiego w latach 1918-1939*. Promotor prof. dr hab. Emil Horoch, UMCS, recenzenci: prof. dr hab. Tadeusz Radzik, UMCS, prof. dr hab. Jan Ziółek, KUL.

19 grudnia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr **Alicji Głaz** *Repatriacja ludności polskiej z terenu byłego Imperium Rosyjskiego w latach 1917-1924*. Promotor prof. dr hab. Marek Mądzik, UMCS, recenzenci: prof. dr hab. Wojciech Materski, PAN w Warszawie, prof. dr hab. Leszek Piątkowski, UMCS.

9 stycznia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr **Doroty Plekarczyk** *Kwiaty we współczesnym językowym obrazie świata*. Promotor prof. dr hab. Ryszard Tokarski, UMCS, recenzenci: prof. dr hab. Anna Pajdzińska, UMCS, prof. dr hab. Krystyna Waszako-wa, UW.

9 stycznia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr **Ryszarda Maleszyka** *Plany wojenne Au-*

stro-Węgier wobec Rosji i ich realizacja w latach 1914-1915. Promotor prof. dr hab. Wiesław Śładkowski, UMCS, recenzenci: prof. dr hab. Jan Lewandowski, UMCS, prof. dr hab. Edward Pawłowski, Akademia Podlaska w Siedlcach.

9 stycznia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr **Doroty Skakuj** *Powiat biłgorajski w latach 1867-1939*. Promotor prof. dr hab. Wiesław Śładkowski, UMCS, recenzenci: prof. dr hab. Władysław Ćwik, Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Zamościu, prof. dr hab. Albin Koprucki, UMCS.

18 stycznia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr **Pawła Zacharewicza** *Zmiana paradygmatu cywilizacji zachodniej w dziełach literatury polskiej drugiej połowy XX wieku*. Promotor prof. dr hab. Jerzy Święch, UMCS, recenzenci: prof. dr hab. Marta Wyka, UJ, prof. dr hab. Władysław Panas, KUL.

HABILITACJA ARCHEOLOGÓW

W dniu 10 grudnia Rada Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu pozytywnie przyjęła kolokwium habilitacyjne dra **Jerzego Libery** z Katedry Archeologii UMCS, na podstawie pracy *Krzemieńskie formy bifacialne* (Wydawnictwo UMCS 2001). Recenzentami dorobku naukowego byli: prof. dr hab. Aleksander Koško z Instytutu Prahistorii UAM, dr hab. Sławomir Kadrow z Instytutu Archeologii i Etnologii PAN w Krakowie i dr hab. Bogdan Balcer z Instytutu Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie.

KONFERENCJA

Dr **Konrad Zieliński** z Zakładu Kultury i Historii Żydów w dniach 12-15 grudnia 2001 r. wziął udział w konferencji-warsztacie związanym z międzynarodowym projektem badawczym „Population Displacement, State-Building and Social Identity in the Lands of the Former Russian Empire, 1917-1930”. Dr Zieliński uczestniczył w dyskusji panelowej na temat przemieszczeń ludności, osadnictwa i systemów kontroli na pograniczu polsko-ukraińsko-białoruskim, i wygłosił referat pt. „Russians in Polesie, 1919-1932: an 'Official' Portrait of the Community”. Konferencja odbyła się w University of Manchester w Anglii.

WYDZIAŁ EKONOMICZNY

ZARZĄDZANIE INFORMACJĄ I WIEDZĄ

IV Międzynarodowa Konferencja Naukowa INFO 2001 „Zarządzanie informacją i wiedzą w procesie doskonalenia jakości” odbyła się w dniach 30 listopada – 2 grudnia 2001 roku w Kazimierzu Dolnym. Zorganizowana została po raz czwarty pod naukowym kierownictwem prof. dr hab. **Elżbiety Skrzypek**, kierownika Zakładu Ekonomiki Jakości i Zarządzania Wiedzą. Organizatorami konferencji było Koło Naukowe Zarządzania Wiedzą oraz Zakład Ekonomiki Jakości i Zarządzania Wiedzą. Konferencja obecna to kontynuacja cyklu konferencji, z których każda poświęcona była szeroko rozumianej problematyce jakości. Pierwsza, która odbyła się w 1998 roku, poświęcona była Total Quality Management, czyli kompleksowemu zarządzaniu jakością, druga, w 1999 roku, Zintegrowanym Systemom Zarządzania, trzecia, w roku 2000, efektywności systemów zarządzania – EFEKT.

Tematyka konferencji stanowi logiczny ciąg problemów, z którymi stykają się podmioty gospodarcze. Problematyka ostatniej konferencji jest odpowiedzią na narastające się problemy społeczeństwa opartego na wiedzy, w którym rośnie ranga zarządzania informacją, wiedzą i jakością. W konferencji wzięło udział 180 osób, w tym przedstawiciele nauki i praktyki z Anglii,

WYDZIAŁY UMCS — WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Rubryka przygotowana na podstawie informacji nadesłanych przez dziekanów

Najwybitniejsi profesorowie zajmujący się jakością w Polsce, od lewej: prof. S. Tkaczyk, Politechnika Śląska, prof. B. Nogalski, Uniwersytet Gdański, prof. K. Lisiecka, AE Katowice, prof. T. Wawak, UJ Kraków, prof. R. Kolman, Politechnika Gdańska

Komitet Organizacyjny Konferencji

Niemiec, Czech, Słowacji, Rosji, Ukrainy, Białorusi. Uczestnikami konferencji byli pracownicy nauki, doktoranci, studenci, członkowie kół naukowych oraz przedstawiciele przedsiębiorstw, banków, urzędów administracji państwowej i terenowej, rektorzy wyższych uczelni. Konferencja obejmowała pięć sesji oraz zajęcia warsztatowe dla studentów, które prowadzone były po raz czwarty. Zajęcia warsztatowe: „Hiperelekt – innowacja komunikacji”, cieszyły się ogromną popularnością. Nagrodą dla zwycięzcy jest wyjazd na stypendium do Lufthanzy, która takie stypendium ufundowała. W ubiegłym roku nagrodą był wyjazd 15-osobowej grupy studentów do Uniwersytetu Miami, Oddział w Luksemburgu na dziesięciodniowe seminarium polsko-amerykańskie. Fundatorem w zdecydowanym zakresie była strona amerykańska.

Tematyka konferencji obejmowała pięć grup zagadnień: teoretyczne aspekty zarządzania informacją i jakością; kapitał intelektualny; wyzwania wieku wiedzy i informacji; informacja w procesie zarządzania; zarządzanie jakością, wiedzą i informacją w praktyce – w przedsiębiorstwach i instytucjach usługowych. Przewodniczącymi poszczególnych sesji byli wybitni przedstawiciele najważniejszych ośrodków naukowych, zajmujących się problematyką jakości. Wszyscy są laureatami Polskiej Nagrody Jakości w różnych kategoriach.

Ważną częścią konferencji była prezentacja programów komputerowych pięciu firm, które pokazały jak można zarządzać informacją i wiedzą w praktyce. Dużym zainteresowaniem cieszyły się wszystkie prezentacje, szczególnie zainteresowanie wzbudziła prezentacja „Centralna rejestracja kandydatów na studia i Uniwersytecki System Obsługi Studentów USOS”.

Z dużym zainteresowaniem spotkały się wystąpienia gości zagranicznych, przede wszystkim z Niemiec i Czech. Program konferencji był napięty, ale zrealizowano go w całości. Wystarczyło także czasu na zwiedzanie Kazimierza, koncert organowy, ognisko i uroczystą kolację „andrzejkową”.

Owocem materialnym konferencji jest dwutomowa, pięknie wydana, recenzowana książka zawierająca prace zakwalifikowane do druku przez Radę Naukową. Konferencja stanowiła po raz kolejny dobrą płaszczyznę dla wymiany poglądów pomiędzy środowiskiem naukowym i praktykami. Na uwagę zasługuje fakt, że konferencje tego rodzaju gromadzą studentów nie tylko UMCS, ale wielu polskich i zagranicznych uczelni, uczestników studiów doktoranckich, uczestników pro-

gramów międzynarodowych, młodych pracowników naukowych, członków kół naukowych z licznych ośrodków w kraju, profesorów, przedstawicieli praktyki, w tym przedsiębiorstw, banków, urzędów administracji państwowej, np. uczestniczył w konferencji i referat wygłosił dyrektor najważniejszej polskiej instytucji jakościowej Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji. Dobór referatów był taki, iż uczestnicy konferencji mogli dowiedzieć się, w jaki sposób zarządza się informacją, wiedzą i jakością w przedsiębiorstwach, bankach, uczelniach, urzędach pocztowych, szpitalach, urzędach administracji państwowej i terenowej. Oczywiście mowa tu o doświadczeniach organizacji certyfikowanych. Konferencja nie mogłaby się odbyć, gdyby nie ofiarność dwunastu sponsorów oraz umiejętności organizatorskie i chęć podejmowania nowych, trudnych wyzwań przez członków Koła Naukowego Ekonomiki Jakości i Zarządzania Wiedzą oraz pracowników Zakładu Ekonomiki Jakości i Zarządzania Wiedzą. We wcześniejszych konferencjach ogromne zasługi w organizacji mieli członkowie AIESEC.

Gdyby ktoś zapytał, czy można polegać na studentach przy podjęciu się tak dużego przedsięwzięcia jak międzynarodowa konferencja dla 180 osób, należy odpowiedzieć twierdząco. Trzeba tylko zastosować zarządzanie partycypacyjne, dokładnie ustalić i rozdzielić zadania, być doradcą i przywódcą, zaufać i nie przeszkadzać. Inwencja młodych ludzi jest ogromna, dale dowód wielokrotnie temu, że chcieć, to móc. W tym miejscu należą się szczególne podziękowania członkom Koła Naukowego, którego opiekunem naukowym jest prof. E. Skrzypek.

Uczestnicy IV Międzynarodowej Konferencji wyrazili gotowość wzięcia udziału w V Konferencji w Kazimierzu w 2002 roku, która nie może być poświęcona innemu problemowi jak „Zarządzanie przyszłością”. Komitet Organizacyjny V Międzynarodowej Konferencji już pracuje.

WYDZIAŁ MATEMATYKI, FIZYKI I INFORMATYKI

HABILITACJA

7 stycznia 2002 r. odbyło się kolokwium habilitacyjne dra **Witolda Szyszki**, adiunkta w Instytucie Fizyki UMCS. Temat rozprawy habilitacyjnej: „Oddziaływanie wiązek jonowych i laserowych z tarczami ciał stałych”. Recenzentami byli: prof. dr hab. Dariusz Mączka z Instytutu Fizyki UMCS, doc. dr hab. Zbigniew Werner z Instytutu Problemów Jądrowych w Świerku, prof. dr hab. Jerzy Zdanowski z Instytutu Technologii Elektroenergetycznej Politechniki Wrocławskiej.

DOKTORAT

18 grudnia 2001 r. odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgra **Piotra Pawłasa**, asystenta w Instytucie Matematyki UMCS. Temat pracy doktorskiej: „Własności rozkładów i momentów k-tych dolnych i górnych wartości rekordowych rozkładów ciągłych”. Promotor prof. dr hab. Dominik Szywał z Instytutu Matematyki UMCS. Recenzenci: dr hab. Tomasz Rychlik z Instytutu Matematycznego PAN, prof. dr hab. Wiesław Dziubdziela z Wyższej Szkoły Handlowej w Kielcach.

WYJAZDY NAUKOWE

Prof. dr hab. W. I. Gruszecki, mgr W. Grudziński – Uniw. Kalifornijski w Santa Cruz, mgr K. Mazurek, mgr M. Miśkiewicz – IReS w Strasburgu.

WYDZIAŁ PRAWA I ADMINISTRACJI

KONFERENCJA NAUKOWA

15-17 listopada 2001 r. pracownicy Zakładu Prawa Gospodarczego i Handlowego UMCS: prof. dr hab. **Maria Poźniak-Niedzielska**, mgr **Joanna Sitko**, mgr **Janusz Malarczyk** wzięli udział w Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Ochrona praw własności przemysłowej”. Konferencja została zorganizowana przez Uniwersytet Łódzki we współpracy z Ministerstwem Gospodarki w związku z wejściem w życie ustawy „Prawo własności przemysłowej”. Zespół lubelski wygłosił referat „Prawne problemy tzw. pogranicza oznaczeń od różniających”.

WYDZIAŁ FILOZOFII I SOCJOLOGII

HABILITACJE

6 grudnia na Wydziale Filozoficznym UJ odbyło się kolokwium habilitacyjne dr. **Ryszarda Radzika** zatrudnionego na stanowisku adiunkta w Zakładzie Socjologii Medycyny i Rodziny WFIS UMCS. Temat rozprawy *Między zbiorowością etniczną a wspólnotą narodową. Białorusini na tle przemian narodowych w Europie Środkowo-Wschodniej w XIX stuleciu*. Recenzenci: prof. dr hab. Ewa Nowicka, UW, prof. dr hab. Grzegorz Babiński, UJ, prof. dr hab. Andrzej Sadowski, Uniw. w Białymstoku.

12 grudnia 2001 w Instytucie Filozofii odbyło się kolokwium habilitacyjne dr. **Krzysztofa Kościuszki**. Temat rozprawy *Chaos i wiedza. Przyrodznawczo-epistemologiczny aspekt filozofii różnicy Deleuza*. Recenzenci: prof. dr hab. Elżbieta Kałuszyńska, IFIS PAN, prof. dr hab. Zdzisław Cacowski, UMCS, prof. dr hab. Józef Lipiec, UJ.

KONFERENCJA

14-15 grudnia na Uniwersytecie im. Iwana Franki we Lwowie odbyła się konferencja zorganizowana przez tamtejszą Katedrę Filozofii na temat *Spoleczeństwo obywatelskie i społeczne transformacje na Ukrainie*. W konferencji uczestniczył dr hab. **Leszek Gawor**, adiunkt w Zakładzie Historii Myśli Społecznej WFIS. Wygłosił referat „Międzykulturowa tolerancja w społeczeństwach obywatelskich w dobie globalizacji”.

PUBLIKACJA

W „International Journal of Sociology”, New York, vol. 3, no. 3, Fall 2001 s. 11-45 ukazała się publikacja dr. **Ryszarda Radzika**, adiunkta z Zakładu Socjologii Medycyny i Rodziny Instytutu Socjologii, *Belarus Between the East and the West. The Soviet-Russian Option Versus the Nationalist Option in Belarusian Society*.

WYDZIAŁ POLITOLOGII

STANOWISKO PROFESORSKIE

Z dniem 1 grudnia 2001 r. doc. dr hab. Antoni Mieczkowski został mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego UMCS. Obecnie Wydział Politologii zatrudnia szesnastu samodzielnych pracowników naukowych na stanowiskach profesora zwyczajnego lub nadzwyczajnego.

WYDZIAŁY UMCS — WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Rubryka przygotowana na podstawie informacji nadesłanych przez dziekanów

DOKTORATY

W grudniu 2001 r. Rada Wydziału Politologii nadała try stopnie doktora nauk humanistycznych w zakresie nauki o polityce. Trzydziesty trzeci, trzydziesty czwarty oraz trzydziesty piąty stopień doktora na Wydziale Politologii UMCS otrzymali:

mgr **Monika Kowalska** (obrona 18 grudnia 2001 r.) – *Sejmowa kontrola działalności rządu oraz jego odpowiedzialność w latach 1989-1997*, promotor prof. dr hab. Zbigniew Szelięga, recenzenci: prof. dr hab. Eugeniusz Zieliński (UW), prof. dr hab. Wiesław Skrzydło (UMCS);

mgr **Zbigniew Smutek** (obrona 21 grudnia 2001 r.) – *Parlament w myśli politycznej polskiego ruchu konserwatywnego (1918-1939)*, promotor dr hab. Włodzimierz Mich, prof. nadzw. UMCS, recenzenci: prof. dr hab. Michał Jaskólski (UJ), dr hab. Alicja Wójcik, prof. nadzw. UMCS;

mgr **Piotr Witkowski** (obrona 21 grudnia 2001 r.) – *Preferencje w polskiej polityce celnej po 1989 r.*, promotor prof. dr hab. Jan Szreniawski, recenzenci: prof. dr hab. Konstanty Adam Wojtaszczyk (UW), dr hab. Grzegorz Janusz, prof. nadzw. UMCS.

WYKŁADOWCY ZAGRANICZNI

W semestrze zimowym roku akademickiego 2001/2002 na Wydziale Politologii gościli wykładowcy z Austrii oraz Ukrainy. Prof. **Stefan Trochlimczuk** oraz prof. **Igor Zinko** z Uniwersytetu im. Iwana Franki we Lwowie prowadzili zajęcia fakultatywne na temat *Polityka zagraniczna Ukrainy*, zaś mgr **Steffen Huber** (pobyt w ramach umowy z Fundacją Roberta Bojscha w Stuttgarcie) translatorium z języka niemieckiego oraz przedmiot fakultatywny *Die Auslandspolitik der Österreich*.

WYJAZDY ZAGRANICZNE

Dr hab. **Marek Pietraś**, prof. nadzw. UMCS (Zakład Stosunków Międzynarodowych) od 29 listopada do 2 grudnia 2001 r. uczestniczył w międzynarodowej konferencji *Deutschland und Polen vor der Osterweiterung der Europäischen Union*. Profesor wygłosił referat na temat polsko-niemieckiego dobrego sąsiedztwa i stereotypów narodowych w perspektywie członkostwa w Unii Europejskiej.

Dr Julita Agnieszka Rybczyńska (Zakład Praw Człowieka) uczestniczyła w dniach 15-18 listopada 2001 w 35. Konwencji Amerykańskiego Stowarzyszenia Studiów Sławistycznych, która jest doroczną konferencją przeglądową w zakresie badań nad Europą Środkową i Wschodnią prowadzonych zarówno w Stanach Zjednoczonych, jak i w Europie. Dr Rybczyńska brała udział w panelu poświęconym polityce lokalnej i regionalnej w państwach postkomunistycznych. Przedstawiła referat *Reforma samorządu terytorialnego w Polsce – lekcje z lat 90.*

WYDZIAŁOWY ŚLEDZIK

20 grudnia 2001 r. pracownicy Wydziału Politologii uczestniczyli w tradycyjnym spotkaniu świąteczno-noworocznym. Znakomitym uzupełnieniem uroczystej atmosfery było wspólne premierowe wykonanie nowej wydziałowej kolędy, której autorką (podobnie jak w latach poprzednich) jest Pani Anna Moraczewska: Na melodię *Gdy się Chrystus rodzi*, śpiewaliśmy między innymi:

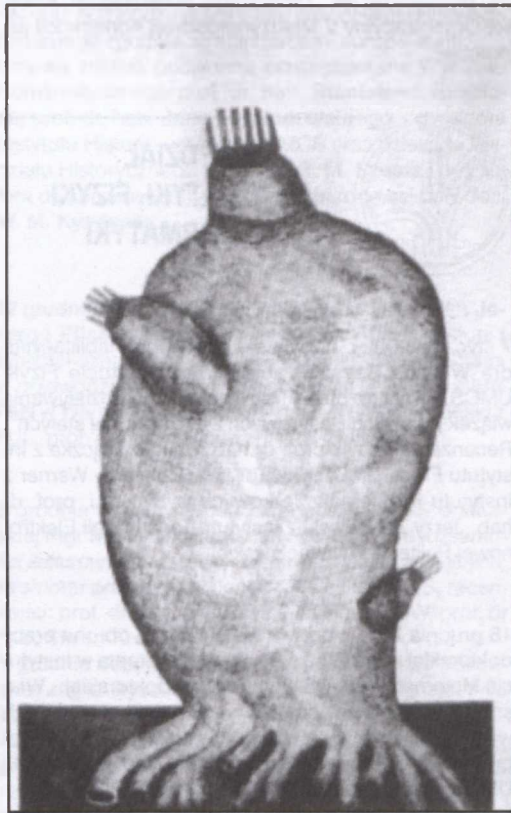
Życzymy sobie zdrowia
Sily i energii
Byśmy osiągnęli
Wciąż efekt synergii

WYDZIAŁ ARTYSTYCZNY

WYSTAWA W MONACHIUM

Na zaproszenie i pod patronatem Konsulatu Generalnego w Monachium 7 grudnia 2001 w Galerii Centrum Kultury Polskiej odbył się wernisaż wystawy „Lubliner Künstler im Freien Polen” artystów plastyków – grafików, malarzy i rzeźbiarzy związanych z Wydziałem Artystycznym UMCS w Lublinie. W wystawie (trwającej od 7 grudnia 2001 r. do 7 stycznia 2002 r.) wzięli udział: profesorowie **Danuta Kotwzan-Nowicka**, **Piotr Lech**, **Zdzisław Niedźwiedź**, **Stanisław Żukowski**, **Maria Siuta Górecka**, adiunkci **Zbigniew Liwak**, **Maria Sękowska**, **Bernard Homziuk**, **Donat Kowalski**, **Maria Polakowska-Prokopiak**, **Wiesław Proć**, **Anna Waszczuk**, **Władysław Żukowski** oraz student **Bartłomiej Żukowski**. Hasłem przewodnim monachijskiej prezentacji było „Sztuka jest obszarem wolności”, a jej celem – zgodnie z wytycznymi komisarzy wystawy M. Sękowskiej – „przedstawienie dorobku twórczego artystów i nawiązanie dialogu na płaszczyźnie twórca – odbiorca”. Tym ostatnim była monachijska polonia i niemiecka społeczność. Przy udziale licznie zgromadzonych gości otwarcia wystawy dokonał konsul **Rafał Wolski**. Obecny był również wicekonsul **Piotr Radosz**, a także kierownik Galerii p. **Dorota Krzywicka**. Podczas wernisazu wystawy adi. Maria Sękowska mówiła o sztuce i temacie wystawy, a prof. Piotr Lech przybliżył zgromadzonym środowisko artystyczne Lublina.

Zdzisław Niedźwiedź, Amforyczny korpus, 2001

AUTOGRAF 2001

Pod przewodnictwem prof. **Franciszka Maśluszczaka** (ASP Warszawa) 8 grudnia 2001 r. obradowało w Muzeum Lubelskim na Zamku jury, którego zadaniem było ocenić prace malarskie i rzeźbiarskie nadesłane na konkurs AUTOGRAF 2001. Zgodnie z regulaminem konkursu mogli wziąć w nim udział artyści reprezentujący środowisko lubelskie – zrzeszeni w ZPAP, a także absolwenci akademii artystycznych oraz Wydziału Artystycznego UMCS. Do konkursu zgłoszono 56 obrazów i 7 rzeźb, z czego jury do wystawy pokonkursowej

dopuszczało 36 obrazów i wszystkie rzeźby. Podkreślono jednak, że poziom tych ostatnich jest niski, a ich obecność w ekspozycji uzasadnia wyłącznie program konkursu. Jednocześnie prace rzeźbiarskie nie były brane pod uwagę przy głosowaniu nad nagrodami i wyróżnieniami. Nagrodzono i wyróżniono prace malarskie. Wśród tych znalazły się obrazy autorstwa artystów związanych z Wydziałem Artystycznym. Dwie drugie (równorzędne) nagrody ufundowane przez Prezydenta Miasta Lublina otrzymali adiunkci **Mariusz Drzewiński** (za obraz *dla Romana Opałki*) oraz **Zbigniew Woźniak** (za obraz *Malujący z muszką*). Prof. **Jacek Wojciechowski** za obraz *Dla Lucjana* otrzymał III nagrodę ufundowaną przez Marszałka Województwa Lubelskiego. Wyróżnienie regulaminowe ufundowane przez sponsorów otrzymał prof. **Mieczysław Herman** za obraz *O.O.K.R. WERS*. Ponadto jury oraz prof. Grzegorz Mazurek – dziekan WA – zdecydowali o przyznaniu nagród fundowanych przez Rektora UMCS i Dziekana Wydziału Artystycznego UMCS. Nagrodę Rektora UMCS przyznano obrazowi *Poniżej*, autorstwa **Małgorzaty Wójcik**, absolwentki WA z 2001, a Nagrodą Dziekana Wydziału uhonorowano obraz *Obiekt*, namalowany przez adi. **Krzysztofa Bartnika**.

WYKŁAD

Szesnastego grudnia 2001 r. mgr **Kazimierz Parfianowicz**, starszy wykładowca WA, wygłosił w Muzeum Archidiecezjalnym w Katowicach wykład „Jezus Chrystus Salvator Mundi, Syn Dawida, Zmartwychwstały. Treści ideowe karolińskiej bramy w Lorsch (Hesja)”.

WYSTAWY

W zbiorowej wystawie „Malarstwo Polskie 2001” w Galerii BWA w Lublinie wzięli udział artyści WA: prof. **Tomasz Zawadzki** i adi. **Zbigniew Woźniak**. Prace **Andrzeja Ćwikły** (absolwenta WA) prezentowała lubelska Galeria Biała.

III BAL POLITOLOGA

GDZIE SIĘ PODZIAŁY TAMTE PRYWATKI?

Zgodnie z coroczną tradycją Wydział Politologii organizuje III karnawałowy Bal Politologa. Bal odbędzie się 2 lutego 2002 w salach Pałacu Lubomirskich (Pl. Litewski 3). W tym karnawale będziemy się bawić w konwencji lat 60. (muzyka, stroje). Serdecznie zapraszamy pracowników Uniwersytetu do wspólnej zabawy. Informacje i zapisy pod numerem telefonu: 532-66-10 lub 532-42-78 wew. 120.

KOŁA NAUKOWE – FILOLODZY

CIESZYŃSKA WYPRAWA ETNOLINGWISTÓW

Członkowie Studenckiego Koła Naukowego Etnolingwistów, działającego przy Instytucie Filologii Polskiej, 4-6 grudnia mieli okazję gościć w Cieszynie na międzynarodowej konferencji studenckiej. To nie pierwsza tego typu naukowa wyprawa etnolingwistów; wcześniej były Opole (V. 1999, V. 2000), Poznań (IV. 2000), Olsztyn (V. 2001) oraz Cieszyn (XI. 2000).

Tegoroczna cieszyńska konferencja skupiła studentów zainteresowanych szeroko pojętym folklorem. Przyświecało jej bowiem hasło: *Folklor – folklorizm – kultura masowa*. Organizatorzy – Sekcja Folklorystyczna Koła Naukowego Etnologów, działająca pod przewodnictwem prof. dra hab. Daniela Kadubca przy Filii Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie, stawiali sobie za cel „nie tylko umożliwienie wymiany doświadczeń teoretycznych, badawczych i praktycznych, ale także zbliżenie środowisk zajmujących się podobnymi problemami i spowodowanie ich nieformalnej współpracy”. Sesja skupiła młodych ludzi reprezentujących polskie i zagraniczne ośrodki uniwersyteckie, m.in. studentów folklorystyki i regionalistyki Uniwersytetu Konstantego Filozofa w Nitrze, studentów muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego oraz lubelskich studentów polonistyki i kulturoznawstwa.

Przedstawione podczas cieszyńskiej sesji referaty podejmowały zagadnienia funkcjonowania tradycyjnego folkloru we współczesnej kulturze (m.in. zespoły folklorystyczne w środowisku szkolnym, pieśni ludowe we współczesnym obiegu artystycznym, oblicza muzyki folkowej na tle tradycyjnego folkloru), ana-

lizy tekstów folkloru (śląskie warianty ballady „O dziewczynie trucieli”, czyli popularnej „Podolanki”); tytułowanie utworów folkloru przez wykonawców, zbieraczy i wydawców; współczesne graffiti), przybliżanie widowisk folklorystycznych (m.in. „żałosne” – pożegnanie sitarzy biłgorajskich, „kupałnoka” – w Gródku nad Bugiem).

Członkowie lubelskiego koła etnolingwistycznego przedstawili trzy referaty: **Agnieszka Kościuk**, „Oblicza muzyki folkowej na tle tradycyjnego folkloru”; **Tomasz Rokosz**, „Polskie pieśni ludowe we współczesnym obiegu artystycznym”; **Marta Wójcicka**, „O tytułowaniu utworów folkloru przez wykonawców, zbieraczy i wydawców”.

Części naukowej towarzyszyło spotkanie z beskidzką muzyką ludową oraz poznawanie miejsc związanych z tamtejszym folklorem – „Chaty u Kawuloka” w Istebnej i muzeum „Na Grapie” w Jaworzynce. Spotkanie integracyjne przebiegało w atmosferze wspólnej nauki śpiewu ludowych pieśni i tańców bułgarskich, słowackich i polskich. Organizatorzy konferencji zapewnili uczestnikom także zwiedzanie zabytków miasta nad Olzą.

Nawiązana współpraca będzie kontynuowana. Następne spotkanie nastąpić ma w marcu 2002 roku w Lublinie podczas II studenckiej sesji naukowej „Humanista wobec tradycji i współczesności”. Organizują ją wspólnymi siłami dwa koła lubelskie: Studenckie Koło Naukowe Etnolingwistów i Naukowe Koło Logopedów. Przyjazd swój już zapowiedzieli studenci z Cieszyna.

Marta Wójcicka

STUDENCI FILOLOGII UKRAIŃSKIEJ NA PODLASIU

Odbył się kolejny obóz Koła Naukowego Studentów Filologii Ukraińskiej UMCS, którego celem była dokumentacja stanu mowy ludności Białostockizny. W dniach 20-23 listopada 2001 roku uczestnicy zarejestrowali gwary trzech wsi: Policznej, Werstoka oraz Wojnowki. W pracach badawczych, oprócz siedmioosobowej grupy studentów, brali udział opiekunowie: prof. **Hryhorij Arkuszyn**, mgr **Marcin Kojder** oraz mgr **Marek Olejnik**.

Merytoryczne założenia obozu zostały zrealizowane w całości.

Uczestnicy na podstawie *Kwestionariusza do „Atlasu etnolingwistycznego Pobuża”* zarejestrowali ponad dwadzieścia godzin nagrań gwar ukraińskich, a także teksty przynależne do różnych gatunków folklorystycznych, w tym stare pieśni ludowe, wiersze, przysłowia czy bajki. Zebrany materiał będzie zapewne stanowił podstawę prac magisterskich z zakresu dialektologii pisanych przez naszych studentów.

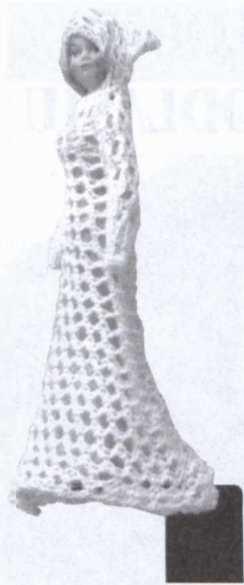
Oprócz pracy naukowej studenci mogli zapoznać się z historią i zabytkami okolicznych miejscowości. We wsi Werstok odbyło się spotkanie w miejscowej prawosławnej cerkwi z proboszczem, który przedstawił ciekawą historię regionu oraz samej parafii. Grupa zwiedziła także werstoki cmentarz znajdujący się w pobliżu wsi, gdzie obejrzała stare, pamiątkowe, aczkolwiek trochę zaniedbane, nagrobki. Studenci zwiedzili również prawosławną cerkiew w Hajnowce. Pobyt w Policznej urozmaicił zorganizowany przez prof. Hryhorija Arkuszyna wieczór humoru.

Opiekunowie obozu spotkali się z wójtem gminy Dubicze Cerkiewne Anatolem Pawłowskim, przekazując mu językoznawcze i etnograficzne publikacje dotyczące gminy. W czasie wizyty złożono krótką relację o obozie. Wójt zadeklarował współpracę i daleko idącą pomoc w związku z planowaną organizacją dialektologicznego obozu letniego w Dubiczach Cerkiewnych.

Miejscowa ludność życzliwie przyjęła uczestników obozu, informatorzy udzielali bardzo cennych wiadomości dotyczących lokalnych obyczajów, ludowej kultury duchowej i materialnej. Przyjazna atmosfera w grupie oraz wypełnienie założeń naukowych obozu sprawiły, że uczestnicy powrócili do Lublina w pełni usatysfakcjonowani wyjazdem.

Jagna Kargul

iw a 5 / 2001
intermedialne wypadki artystyczne
5 festiwal studentów WA

Poszukiwania poza programem czyli **Piąte Intermedialne Wypadki Artystyczne**.

Jan Gryka prowadzi na Wydziale Artystycznym UMCS malarstwo oraz rysunek i w ramach tych przedmiotów próbuje stworzyć coś na kształt pracowni. Starając się poszerzyć medialne zainteresowania studentów wraz z nimi w 1997 r. założył na Wydziale Intermedialne Koło Naukowe. Od 1996 roku prowadzi także program edukacyjny - Młode Forum Sztuki w Galerii Białej. Dzięki tym projektom powstają realizacje, które znacznie przekraczają ramy programu nauczania.

Piąte Intermedialne Wypadki Artystyczne miały swoje otwarcie 8 czerwca 2001 w Galerii Białej. Wzięło w nich udział kilkunastu studentów, próbując

AGNIESZKA MAZUR

pozwalając oderwać mu oczu od ekranu. Intensywna muzyka dodaje całemu zjawisku mocy. Akcja i napięcie są jednakże tylko pozorne. Czarno-biały początek i koniec przypominają obrazy narodzin i śmierci. Pozostała część filmu w kolorze sprawia wrażenie nieustannego poszukiwania, wędrówki człowieka i artysty poprzez powtarzalność czynności w przestrzeni, wśród różnych ludzi i miejsc. Dochodzi do pewnego psycho-fizycznego zawirowania, konfuzji i trudności w podjęciu decyzji. Decyzje życiowe niejako utożsamiane są z decyzjami artystycznymi. W bardzo osobisty sposób traktuje własną artystyczną rzeczywistość **Grażyna Kruk**. Jej praca "Co dzień", to przyklejone do szarego papieru materialne cząstki jej życia. Prozaiczne i z pozoru nic nie warte rachunki bankowe, bilety do kina, karteczki z notatkami, fusy, piórka - opowiadają historię, są namacalnym śladem pewnych zdarzeń. Ich codzienność staje się tajemnicza i wzbudza zainteresowanie.

"Rysumenty" **Roberta Kuśmirowskiego** to po prostu rysunki

dokumentów. Jest tam stary bilet na pociąg, zaświadczenie z kursu BHP, cena z hipermarketu. Wszystko starannie odwzorowane, do złudzenia przypominające oryginały. Nie wiadomo do kogo należały, skąd pochodzą i czyją historię one współtworzyły. Robert narysował je w taki sposób, że dopiero bardzo szczegółowy wgląd pozwala rozróżnić oryginał od rysunku. To odkrycie zaś jest w tym wypadku niezwykle znaczące, gdyż wskazuje na

inną zawartość tychże rysunków wprowadzając niepewność w percepcji tego co jest rzeczywistym dokumentem i jego odwzorowaniem.

Katarzyna Lis stworzyła "Kolekcję 8+3". W dwunastu kasetonach umieściła dwanaście gwoździ. Każdy z nich jest inny, niepowtarzalny i każdy opowiada swoją niepowtarzalną historię. Autorka zamieszcza informację skąd pochodzą gwoździe, kiedy zostały znalezione lub kiedy i od kogo je dostała. Nawet coś tak zwykłego i nie-

KAMIL KĘCIK

zauważalnego jak gwóźdź może mieć swój odrębny charakter, swoje "życie".

"Pamiętka z wystawy" **Aleksandra Wiącek** to swoiste wariacje na temat wystawy Gościńskiej Pracowni Malarstwa Leona Tarasewicza. Na kolorowych fotografiach Aleksandra łączy poszczególne osoby z obiektami z wystawy, nadając jej tym samym zupełnie odmienny charakter, nowy wymiar. To co kiedyś było całością staje się teraz częścią zupełnie nowego dzieła. Podobnie dzieje się w przypadku "Pamiętki z wystawy" **Edyty Wrótki**. Jest to szereg czarno-białych fotografii modelki - Karoliny Zaorskiej z czarną panterą - obiektem z wystawy Gościńskiej Pracowni. Modelka zmienia swoje pozy, raz jest naga, raz ubrana, co sprawia, że z pozoru nieruchoma rzeźba pantery przybiera różne formy artystycznego wyrazu. Bierna i zastygła

8 czerwca 2001
MŁODE FORUM SZTUKI
GALERII BIAŁEJ
Centrum Kultury w Lublinie
ul. Peowiaków 12

ALEKSANDRA WIĄCEK
Pamiętka z wystawy/fotografie

EDYTA WRÓTKA
KAROLINA ZAORSKA
Pamiętka z wystawy/fotografie, modelka

MAGDA WARSZAWA
Pamiętka z wystawy/rysunki

AGNIESZKA MUSZYŃSKA
Pamiętka z wystawy,
martwa natura/malarstwo

DOMINIKA SKÓRSKA
KAROLINA SCHELLENBERG
14 po 14.00/55% polyester, 45% polyamid

AGNIESZKA MAZUR
Album rodzinny/obiekt

ANNA PIEŚNIAK
Nowa kolekcja dla Barbie/obiekt

KAMIL KĘCIK
∞:/film video, 20 min.

KATARZYNA LIS
Kolekcja 8+3/obiekt

ELIZA JOĆ
Tuptotam.../instalacja

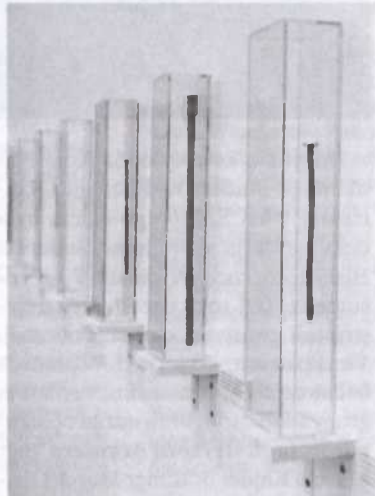
MAJA DRZEWIŃSKA
Opotypty/rysunki

ROBERT KUŚMIROWSKI
Rysumenty/rysunek, fotografia

MAGDA OSIŃSKA
Fotografie/szminka, obiekt

IZABELA TURSKA
AGATA ZIELIŃSKA
AGNIESZKA MAJOR
Obiekty (A)użyteczne

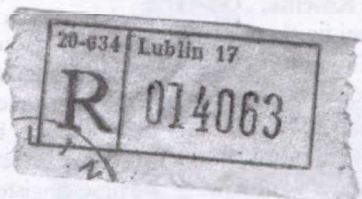
GRAŻYNA KRUK
Codzień/collage

KATARZYNA LIS

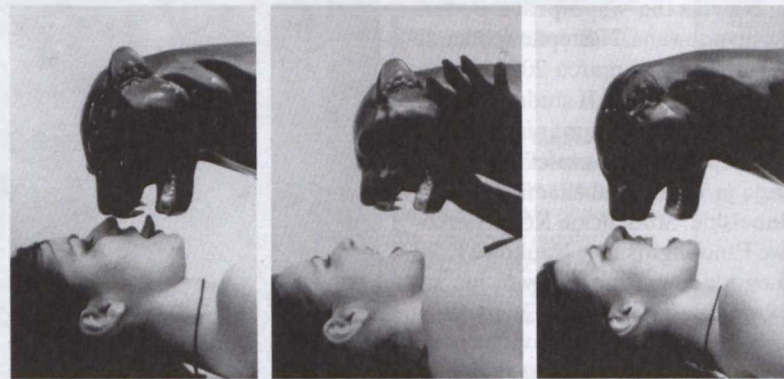
cych znaczyć ścieżki swych artystycznych poszukiwań. Ludzie ci nie posiadają jeszcze własnej artystycznej tożsamości, tworzą jednocześnie dzieła świeże, bezpretenzjonalne. Młodzi studenci w bardzo subiektywny sposób prezentują otaczającą ich rzeczywistość. Na pierwszym planie w sposób zdecydowany i stanowczy zaakcentowane jest ich artystyczne i życiowe "ja". Obiekty przedstawione na 5 Intermedialnych Wypadkach Artystycznych są mocno zróżnicowane, tworzą jednocześnie spójną całość, nadającą charakter całej wystawy.

Rozpoczynający festiwal film video autorstwa **Kamila Kęciaka** pełen jest dynamizmu, zaskakujących następstw ujęć pozornie pozbawionych reguł. Tworzy niezwykle wrażenie zwrotności akcji trzymając widza w napięciu i nie

ROBERT KUŚMIROWSKI

KAROLINA ZAORSKA EDYTA WRÓTKA

ALEKSANDRA WIĄCEK

pantera nabiera swoich naturalnych cech dzikości i żywotności, które emanują od modelki. "Pamiętka z wystawy" **Magdy Warszawy** to 8 rysunków kameleona na gałęzi ukazanego z różnych perspektyw. Powstały one na podstawie szkiców.

Agnieszka Muszyńska maluje cykl 16 obrazów przedstawiających stoiki z przetworami ustawione na spiżarnianych półkach - to jej "Pamiętka z wystawy". Monochromatyczne barwy i takie same kształty słoików sprawiają,

ELIZA JOĆ

że zewnątrz wszystkie są takie same. Należy jednak dostrzec wnętrze, bo to ono tak naprawdę odróżnia. Autorka wybiera słoiki i pozwala zajrzeć do ich wnętrza. Kryją się tam marynaty warzyw i owoców. Zestawianie tej zarazem podobnej i odmiennej natury daje wyjątkowy efekt dwuwymiarowości. Słoiki, których autorka "nie otwiera" nadal pozostają anonimowe i czekają na odkrycie ich wnętrza.

Agnieszka Mazur komponuje swój senny "Album rodzinny". Do swojego dziecięcego łóżeczka układa pościel, której wzór stanowią fotografie. Przedstawiają one zebrane zdjęcia wielu pokoleń jej rodziny. Dziecko, które położy się do swojego łóżeczka jest niejako "obciążone" historią swoich przodków.

W niezwykle misterny i precyzyjny sposób **Maja Drzewińska** stworzyła swoje "Optotypy". Jest to seria plastikowych wkładek do opravek okularów zawieszonych poziomo na oknach. Na nich, za pomocą rysunku Maja umieściła strzępki "rzeczywistości" tworzące się świadomie i nieświadomie wokóło-

kawałki artykułów z gazet, coś co jest zarazem istotne jak i przemijające w mgnieniu oka. Maja przywołała tylko ich ułamki, czyli nie to czym są, ale to co po nich tak naprawdę pozostaje.

Karolina Schellenberg i Dominika Skórska przez tydzień nosiły na szyi różowe chustki. Założyły je 1 - zdjęły 8 czerwca, na 14 minut przed otwarciem wystawy. Tak wygląda połowa ich projektu pt. "14 po 14.00, 55% poly-

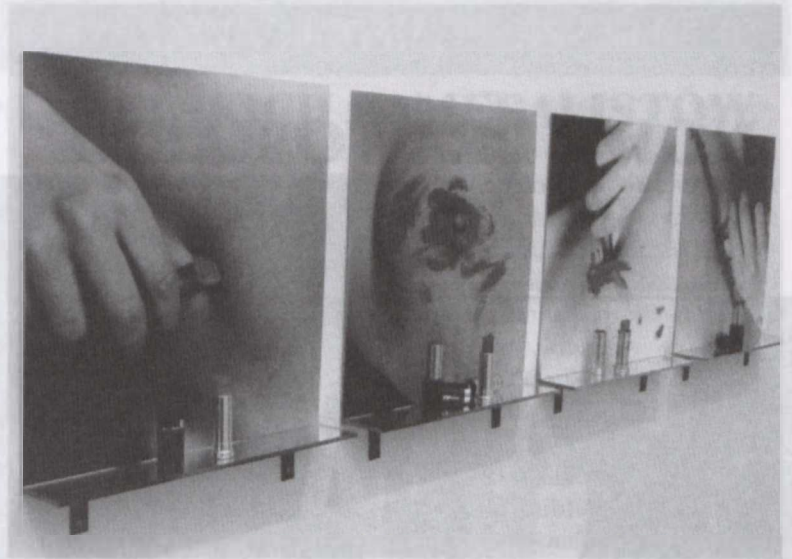
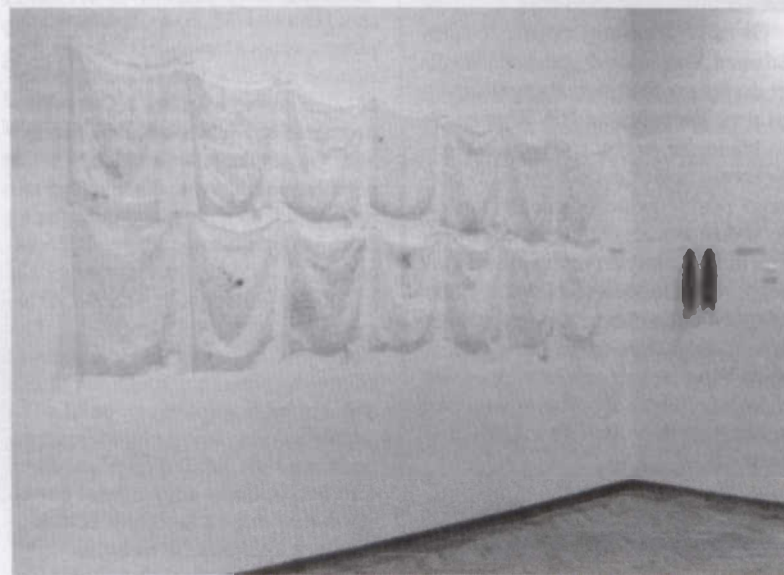
ester, 45%polyamid". Drugą część to 14 takich samych, kremowych chustek, którym odmiennosc charakterów nadają ślady różnych form przeznaczenia, użycia i historii jakie na nich widnieją. Ślady szminki, krew, farba, dziura wypalona papierosem w niezwykle intymny sposób mówią o wydarzeniach z ich przeszłości. Jest to swoisty kontrast delikatności, czystości i brutalnej rzeczywistości.

Przenikanie się widoczne jest także w cyklu fotografii **Magdy Osińskiej**

pt. "Fotografie/ szminka". Pierwszą płaszczyzną stanowią czarno-białe zdjęcia kobiecego ciała, a drugą przenikająca w nie, a zarazem pozostająca odmienną warstwą ognie czerwona szminka, której autorka używa do wypuklenia określonych fragmentów. Jest to kolejny i być może dużo bardziej wyrazisty i agresywny kontrast. "Tuptotam" to 6 pasów białej taśmy biurowej równomiernie pokrytych

odciskami palca u ręki, zawiniętych wokół haków wbitych w ścianę i swobodnie opadających na podłogę.

DOMINIKA SKÓRSKA KAROLINA SCHELLENBERG

MAGDA OSIŃSKA

Praca ta przywołuje pesymistyczne myśli o jednostajności życiowej wędrówki zwracając tym samym uwagę na perfekcję wykonania i niezwykłą czystość i klarowność która z niej wręcz emanuje. Patrząc na instalację **Elizy Joć** nie sposób się powstrzymać od zupełnie sprzecznych refleksji.

Anna Pieśniak stworzyła "Nową kolekcję dla lalki Barbie" zmieniającą w sposób zaskakujący utarty, "stereotypowy" wizerunek lalki Barbie. Autorka zrobiła kilkanaście wełnianych sukienek z kapturami przypominających tajemnicze habity mniszek. Barbie, która tak naprawdę jest sama w sobie zaprzeczeniem natury lalki, będąc plastikową dorosłą kobietą, zyskała

wych. W ich propozycjach ubiór pełni zdecydowanie funkcję nadrzędną, a osoba nosząca go wypełnia jedynie pustą przestrzeń, pełni rolę żywego wieszaka.

5 Intermedialne Wypadki Artystyczne ukazały sfery poszukiwań artystycznych studentów Wydziału Artystycznego UMCS pozostające poza programem nauczania. Pokazały szlaki, które próbują przecierać młodzi artyści i ścieżki, którymi, czasem chyba za rękę, próbują wędrować. Swoimi pracami starają się określać nie tyle otaczającą ich rzeczywistość, co rzeczywistość którą sami wokół siebie tworzą.

MAJA DRZEWIŃSKA

nowy wizerunek, zaprzeczający temu czym była dotychczas.

Modę w skali 1:1 zaprezentowały **Izabela Turska, Agata Zielińska i Agnieszka Major**. Ich "Obiekty (A)użyteczne" to piękne aczkolwiek w żadnej mierze nie przystosowane do noszenia suknie. Do ich stworzenia autorki użyły m.in. nadmuchanych woreczków folio-

W swoich artystycznych poszukiwaniach chcą być prawdziwi wobec siebie i wobec swoich odbiorców, chcą aby ich sztuka była autentyczna. Bywają zagadkowi, bywają otwarci, ale tworzą coś co w jakiś sposób porusza, zastanawia, skłania do artystycznych rozważań. A to chyba bardzo dużo.

Franciszka Sady

MŁODE FORUM SZTUKI

MŁODE FORUM SZTUKI
GALERII BIAŁEJ
20-007 Lublin, Peowiaków 12
tel. 81 5360325, fax 81 5360312

Intermedialne koło naukowe
Wydział Artystyczny UMCS
20-601 Lublin, Al. Kraśnicka 2b
p.117, tel. 0 81 533 51 74

JUBILEUSZE • SYMPOZJA • ZJAZDY

NOWE PRAWO KARNE PO ZMIANACH

W siedzibie Lubelskiego Towarzystwa Naukowego 4 grudnia 2001 r. odbyła się konferencja naukowa „Nowe prawo karne po zmianach”. Jej organizatorami byli Lubelskie Towarzystwo Naukowe, Zakład Prawa Karnego i Kryminologii oraz Zakład Postępowania Karnego UMCS. Konferencja w zamyśle organizatorów miała być wyrazem naukowej refleksji przedstawicieli doktryny prawa karnego dotyczącej zmian w ustawodawstwie, jakie nastąpiły od dnia wejścia w życie nowych kodyfikacji karnych z 1997 r. Obrady otworzył prof. dr hab. **Tadeusz Bojarski**, który wskazał na powody zorganizowania konferencji. W wygłoszonym słowie wstępnym podniósł, że nowe kodeksy karny i postępowania karnego funkcjonują wprawdzie od niedawna, lecz ustawodawca wprowadził w nich liczne poprawki, wymagające krytycznego spojrzenia. W imieniu władz Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej otwarcia obrad dokonała pani prorektor prof. dr hab. **Elżbieta Skrzypek**.

Konferencja objęła dwa bloki zagadnień: jeden poświęcony prawu karnemu materialnemu, drugi – prawu karnemu procesowemu. W części pierwszej referaty wygłosili: mgr **Patrycja Kozłowska**: *Zmiany w zakresie prawnokarnej regulacji dzieciobójstwa*, mgr **Aneta Michalska-Warias**: *Modyfikacje przepisów k.k. w zakresie przestępstw drogowych*, mgr **Tomasz Hajduk**: *Nowe ujęcie przepisu art. 299 k.k. Wprowadzanie do obrotu pieniędzy pochodzących z nielegalnego źródła*, mgr **Maciej Szwarzczyk**: *Przypadek korzyści majątkowych w ujęciu zmienionych przepisów k.k.*, prof. dr hab. **Tadeusz Bojarski**: *Uwagi o dalszych projektowanych zmianach k.k.* W części drugiej referaty zaprezentowali: dr **Katarzyna Dudka**: *Zmiany k.p.k. w aspek-*

cie praw człowieka, mgr **Ewa Kruk**: *Charakter materialno-procesowy art. 355 k.p.k.*, mgr **Paweł Strzelec**: *Nieważność orzeczeń z mocy prawa – uwagi de lege lata i de lege ferenda (zagadnienia wybrane)*, dr **Adam Taracha**: *Kontrola czynności operacyjno-rozpoznawczych przez prokuratora (po nowelizacji prawa policyjnego w 2001 r.)* oraz prof. dr hab. **Edward Skrętowicz**: *Uwagi o dalszych projektowanych zmianach k.p.k. Zagadnienia wybrane.*

W konferencji uczestniczyli przedstawiciele środowisk naukowych oraz praktycy wymiaru sprawiedliwości (prokuratorzy i adwokaci). Pozytywną reakcją na wygłoszone referaty była ożywiona dyskusja, poruszająca istotne problemy związane z oceną kodyfikacji karnych oraz ich nowelizacją. Podnoszono między innymi, że jedną z podstawowych wartości każdego porządku prawnego jest jego stabilność i niezmiennosc. Krytyce poddano niektóre instytucje kodeksowe, np. przestępstwo ciągłe i ciąg przestępstw, dożywotni zakaz prowadzenia pojazdów, mediację.

Obrady zamknął prof. dr hab. **Edward Skrętowicz** – członek Komisji do Spraw Reformy Prawa Karnego przy Prezydencie RP. Wyraził on nadzieję, że przygotowywana kompleksowa nowelizacja kodeksów karnego, postępowania karnego i karnego wykonawczego będzie odpowiadała na postulaty doktryny prawa karnego, przedstawiceli praktyki wymiaru sprawiedliwości, a także czynić będzie zadość oczekiwaniom społecznym. Wygłoszone referaty ukazały się w formie pracy zbiorowej wydanej nakładem Wydawnictwa UMCS w Lublinie.

*Paweł Strzelec,
Maciej Szwarzczyk*

Przypadająca w 2001 r. 800. rocznica urodzin księcia Daniela Romanowicza była okazją do licznych spotkań historyków, jakie odbyły się na Ukrainie i w innych krajach sąsiednich. Jednym z nich była zorganizowana 6-7 grudnia 2001 r. w Chełmie konferencja międzynarodowa, przygotowana staraniem Zakładu Historii Polski Średniowiecznej Instytutu Historii UMCS, przy współpracy z Katedrą Dawnej Ukrainy Wydziału Historycznego Uniwersytetu im. I. Franki we Lwowie oraz Muzeum Chełmskim i Lubelskim Oddziałem Stowarzyszenia Archeologów Polskich. Wzięli w niej udział historycy i archeolodzy z Polski (Białystok, Bydgoszcz, Chełm, Lublin, Rzeszów, Warszawa) i Ukrainy (Lwów, Łuck). Celem spotkania było ukazanie międzynarodowych powiązań oraz miejsca Chełma i ziemi chełmskiej w dziejach tego państwa w ciągu XIII i pierwszej połowy XIV wieku.

ne roli grodów naczelnych w dziejach państwa Halicko-Włodzimierskiego. Docent **Andrij Zajac** (z Uniwersytetu Lwowskiego) przedstawił referat „Halicz i Włodzimierz – naczelne grody państwa Halicko-Włodzimierskiego”. Została tutaj ukazana rola tych ośrodków w funkcjonowaniu administracji, gospodarki i życiu politycznym państwa. Następnie uczestnicy konferencji wysłuchali referatu prof. **Ryszarda Szczygła** „Chełm – gród stołeczny księcia Daniela”. Autor omówił okoliczności i przyczyny budowy ośrodka grodowo-miejskiego w Chełmie oraz jego rolę stołeczną w czasach panowania księcia Daniela i jego następców. Zwrócił uwagę na rolę Chełma w ugruntowaniu władzy księcia na zajętych po 1221 r. terenach między Bugiem i Wieprzem. Dużo miejsca poświęcił także strategicznemu położeniu ośrodka i jego znaczeniu gospodarczemu. Kolejny referat wygłosił prof. **Jan Tęgowski** (z Uniwersytetu Białostoc-

„CHEŁM I ZIEMIA CHEŁMSKA W DOBIE DANIELA HALICKIEGO. W 800. rocznicę urodzin księcia”.

Na początku głos zabrał wiceprezydent Chełma mgr **Zygmunt Gardziński**, który w imieniu władz miasta powitał przybyłych uczestników polskich i ukraińskich oraz złożył życzenia owocnych obrad. W imieniu władz Uniwersytetu, Wydziału i Instytutu Historii otwarcia konferencji dokonał wicedyrektor Instytutu prof. dr hab. **Krzysztof Skupieński**. Przedpołudniowej części obrad sesji przewodniczył prof. **Andrzej Buko** z Uniwersytetu Warszawskiego. Zebrani wysłuchali wówczas sześciu referatów. Jako pierwszy wystąpił doc. **Roman Szust** (działacz Wydziału Historycznego Uniwersytetu Lwowskiego), który omówił temat „Księstwo Halicko-Wołyńskie w polityce europejskiej połowy XIII wieku. (Problemy historiografii)”. Autor ukazał w nim w sposób przejrzysty dorobek historiografii ukraińskiej, rosyjskiej i polskiej od końca XIX wieku po czasy współczesne, dotyczący panowania księcia Daniela. Następnie uczestnicy wysłuchali referatu mgr. **Mariusza Bartnickiego** (doktoranta Instytutu Historii UMCS) o działalności dyplomatycznej Daniela Halickiego. Poruszone zostały w nim problemy polityki zagranicznej Księstwa Halicko-Włodzimierskiego w stosunku do Mongołów, Węgier, księstw polskich, a także pozostałych księstw ruskich, ze zwróceniem uwagi na sposób prowadzenia tej polityki i organizację służby dyplomatycznej. Z kolei dr **Dariusz Dąbrowski** (z Akademii Bydgoskiej) mówił o stosunkach Romanowiczów, księcia Daniela i jego brata Wasylka z Węgrami i księstwami polskimi w latach 1245-1252. Autor przedstawił powyższy problem na szerokim tle ówczesnej sytuacji politycznej w Europie Środkowo-Wschodniej, duży nacisk kładąc na znaczenie powiązań dynastycznych łączących Romanowiczów z sąsiednimi dynastiami.

Dwa kolejne referaty były poświęco-

nie „Polityka Władysława Łokietka wobec Rusi Halicko-Włodzimierskiej”. Ukazał w nim znaczenie ścisłej współpracy księcia Władysława z dworem włodzimierskim i halickim dla jego zabiegów o zjednoczenie państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku oraz rolę polityki ruskiej w ostatnim okresie życia króla Władysława.

Dyskusja, która nastąpiła po tych referatach, koncentrowała się wokół powiązań dynastycznych Romanowiczów, a także problemów stołeczności głównych grodów państwa Halicko-Włodzimierskiego.

W sesji popołudniowej obradom przewodniczył prof. **Ryszard Szczygł**. Była ona poświęcona problematyce dziejów Chełma i jego zabytków. Jako pierwszy głos zabrał prof. **Włodzimierz Aleksandrowicz** (z Uniwersytetu Lwowskiego), który omówił sensacyjne okoliczności odnalezienia w roku ubiegłym ikony Matki Bożej Chełmskiej oraz pierwsze hipotezy co do jej pochodzenia, a także losy w ciągu wieków aż do dzisiaj, gdy jest ona przechowywana w Muzeum Łuckim. Kolejny referat, korespondujący z poprzednim, o wizerunkach Matki Bożej Chełmskiej, wygłosiła mgr **Krystyna Mart** (z Muzeum Chełmskiego). Autorka poświęciła w nim dużo miejsca analizie cech naśladowczych tych wizerunków w stosunku do ikony Matki Bożej Chełmskiej oraz ich walorom artystycznym.

Dalsza część obrad poświęcona była najnowszym odkryciom archeologicznym na terenie miasta Chełma. Pierwszy wystąpił prof. **Andrzej Buko** (z Uniwersytetu Warszawskiego), który przedstawił referat napisany wspólnie z mgr. **Tomaszem Dzieńkowskim** z Chełma pt. „Pałac Daniela Romanowicza na Górze Chełmskiej w świetle ostatnich odkryć archeologicznych”.

Scharakteryzował przede wszystkim wyniki badań prowadzonych w sierpniu 2000 r. na terenie Górki Chełmskiej, gdzie miał znajdować się pałac tego księcia. W kolejnym referacie najnowsze odkrycia archeologiczne na terenie Starego Miasta w Chełmie przedstawili mgr Andrzej Bronicki i mgr Wojciech Mazurek (z Muzeum Chełmskiego). Na koniec mgr Stanisław Gólib z Chełma omówił, na podstawie prac wykopaliskowych prowadzonych w rejonie ul. Pierwszego Pułku Szwoleżerów, układ przestrzenny i ślady funkcjonowania tam osady regularnie rozplanowanej, którą referent uważa za zaplecze produkcyjno-mieszkalne rezydencji Daniela Romanowicza.

Dyskusja w tej części koncentrowała się wokół oceny odkryć archeologicznych w Chełmie i ich roli dla poznania dziejów tego miasta, potrzeby ich precyzyjnego datowania, a także dalszych badań, które uznano za niezbędne.

Drugi dzień obrad poświęcony był problematyce dziejów ziemi chełmskiej. Obradom przewodniczył doc. Roman Szust ze Lwowa. Dr Włodzimierz Czarnecki z UMCS przedstawił referat omawiający rozwój osadnictwa na obszarze tej jednostki terytorialnej od XI do połowy XIV wieku, omawiając kolejne jego etapy i rejony zasiedlenia. Następnie dr Jurij Dyba (z Politechniki Lwowskiej) wygłosił referat „Problemy atrybucji i interpretacji architektonicznej wieży w Stołpiu”, prezentując interesujące hipotezy na temat jej zabudowy, gdy była użytkowana. Prezentował także rekonstrukcję jej zadaszenia, nawiązując do licznych analogii. Z kolei mgr Łukasz Rejnicz (z Lublina) przedstawił wyniki badań archeologicznych obiektów sakralnych w Podgórzu niedaleko Chełma, koncentrując się na fazie średniowiecznej, gdy istniała tam przede wszystkim wieża. Po czym nastąpiła ożywiona dyskusja, w której poruszano problemy dotyczące czasu powstania wieży w Stołpiu, kwestie związane z jej architekturą, a także przeznaczeniem tej budowli w dobie księcia Daniela.

Podsumowania wyników konferencji dokonał prof. Ryszard Szczygieł. Podkreślił zwłaszcza jej znaczenie dla znajomości dziejów politycznych i genealogii Romanowiczów, zapoznania mieszkańców Chełma z walorami artystycznymi odnalezionej ikony Matki Bożej Chełmskiej oraz potrzebą kompleksowych badań interdyscyplinarnych nad pierwszym okresem dziejów Chełma. Zaakcentował również zbliżenie stanowisk naukowców ukraińskich i polskich co do wyglądu wieży w Stołpiu w XIII wieku.

Na koniec głos zabrał wiceprezydent Zygmunt Gardziński, który podziękował uczestnikom konferencji za wielki wkład w historiografię dziejów Chełma i ziemi chełmskiej. Apelowal również o prowadzenie dalszych badań. Wyraził także nadzieję, że materiały konferencji ukażą się drukiem.

Wówczas to, jak należy sądzić, ustalenia, do jakich doszło w czasie obrad, będą mogły być wykorzystane w pełni.

Małgorzata Kołacz

ŻAKERIA 2001

UDANY WYSTĘP LUBELSKICH KAMERALISTÓW

Na uroczysty koncert zamykający XII Ogólnopolski Studencki Festiwal Pieśni Religijnej „Żakeria 2001” złożyły się trzy kompozycje: J. Haydna, *Kwartet D-dur op. 2 nr 2*; F. Schuberta, *Kwintet op. 114 „Forellen”* oraz G. Gershwina, *Rhapsody in blue*.

O bardzo osobliwym i niepowtarzalnym klimacie tego wieczoru zdecydowały – jak myślę – dwa główne czynniki. Po pierwsze repertuar, a zwłaszcza jego układ zasługuje tutaj z pewnością na wysokie uznanie. Sięgnięcie z jednej strony po najznamienitsze tradycje kameralistyki, z jakich wyrastają zarówno *Kwartet D-dur* J. Haydna, jak i *Kwintet „Forellen”* F. Schuberta, z drugiej natomiast po „przeboje” sal koncertowych, do jakich niewątpliwie zaliczyć można *Błękitną rapsodię* G. Gershwina okazało się zabiegiem bardzo szczęśliwym. Kierownictwo artystyczne festiwalu, a więc ks. Andrzej Bubicz oraz nadzorujący bezpośrednio przygotowanie koncertu prof. Corelli Świeca nawiązali tutaj do nowych i zyskujących coraz większe uznanie wzorów, które za jedną z podstawowych przesłanek budowania dramaturgii koncertu uznają chęć docierania do różnych gustów i upodobań słuchaczy, różnych obszarów wrażliwości, a także różnych możliwości i poziomów „wtajemniczenia w muzykę”. Po drugie, atmosferę każdego koncertu budują oczywiście najpełniej sami wykonawcy. W tym przypadku udział w imprezie zamykającej festiwal „Żakeria” potraktowali oni, jak się wydaje, bardzo „prestiżowo”. Trudno było oprzeć się

wrażeniu, iż pragną zaproponować coś więcej niż tylko „poprawne wykonania”. Starania tego rodzaju wyczuwa oczywiście „bez pudła” publiczność koncertowa pod każdą szerokością geograficzną.

Koncert rozpoczął *Kwartet D-dur op. 2 nr 2*, J. Haydna w wykonaniu: Jakuba Niedoborka (gitarra), Marii Świecy (skrzypce), Renaldo Wójtowicza (altówka) oraz Małgorzaty Rzeplińskiej-Wicka (wiolonczela). Kompozycja Haydna należy do pozycji pojawiających się dość rzadko w repertuarze koncertowym. Szerokiemu gronu miłośników kameralistyki znana jest natomiast z licznych i znakomitych wykonań płytowych. Możliwość usłyszenia *Kwartetu D-dur „na żywo”* była więc sama w sobie czynnikiem elektryzującym oczekiwania lubelskich melomanów. To, co usłyszeliśmy tego wieczoru, mogło zadowolić, jak sądzę, gusta nawet dość wybrednych znawców kameralistyki. Artyści zaprezentowali interpretację głęboko przemyślaną, w której koncentracja na jakości, spójności i pięknie brzmienia oraz mikroszczegółach konstrukcji muzycznych przebiegów nigdy nie dominowała nad logiką całości. Ten właśnie klucz interpretacyjny ujawnił się bardzo wyraziście, choć w dwóch zupełnie różnych postaciach: najpierw w znakomitej części drugiej (adagio), będącej swego rodzaju kwintesencją haydnowskiej kameralistyki, a następnie w zamykającym kwartet finale (presto).

Kwintet op. 114 „Forellen” F. Schuberta, druga pozycja wieczoru,

należy do kompozycji znanych i dość szeroko spopularyzowanych wśród miłośników muzyki klasycznej. Tego wieczoru usłyszeliśmy go w wykonaniu: Corellego Świecy (fortepian), Marii Świecy (skrzypce), Renaldo Wójtowicza (altówka), Małgorzaty Rzeplińskiej-Wicka (wiolonczela) oraz Dariusza Waćkowskiego (kontrabas).

Każde publiczne wykonanie *Kwintetu „Forellen”* wiąże się dla wykonawców z podjęciem sporego ryzyka. Wynika ono głównie z konieczności zmierzenia się nie tylko z utworem, lecz także z jego znakomitą tradycją wykonawczą, w zakresie której słuchacze posiadają zwykle bardzo indywidualne i ściśle określone preferencje. Zaproponowanie w tych okolicznościach czegoś, co sprawi, że publiczność „porzuci” swoje dotychczasowe doświadczenie i skupi się wyłącznie na śledzeniu i przeżywaniu muzyki, jest przywilejem wykonawców naprawdę znakomitych. Wydaje się, iż w znacznym stopniu to właśnie udało się lubelskim kameralistom. Zaproponowali bowiem interpretację, która swą dojrzałością zaimponowała słuchaczom i pozwoliła artystom, choć na chwilę, niepodzielnie zaważać ich wyobraźnię.

Bardzo efektownym zakończeniem wieczoru było wykonanie *Błękitnej rapsodii* G. Gershwina w wersji na dwa fortepiany. Jako solista zaprezentował się tutaj Piotr Chilimoniuk, przy drugim fortepianie towarzyszył mu Maciej Białas. Choć Piotr Chilimoniuk jest artystą młodym, w środowisku lubelskich melomanów nie jest tajemnicą, iż „ma rękę do Gershwina”. Występu oczekiwano więc z niecierpliwością i nadzieją na znakomite wykonanie. Nadziei tych artysta nie zawiodł. Zaproponował interpretację błyskotliwą, opartą na znakomitym warsztacie pianistycznym, a jednocześnie bardzo umiejętnie eksponującą to, co najbardziej charakterystyczne dla klimatu i stylu muzyki Gershwina. Występ spotkał się z żywiołowym przyjęciem publiczności. Artyści nagrodzeni zostali nie tylko oklaskami, lecz także przywilejem bisowania.

Andrzej Białkowski

W KRĘGU BIBLIOTEKI

Wśród zadań realizowanych przez współczesne bibliotekarstwo, obok komputeryzacji, równie ważne są ochrona i digitalizacja zbiorów. Problem ten wynika z zagrożenia trwałości nośnika informacji, jakim jest papier – materiał niezwykle użyteczny, o wielu szczególnych cechach fizycznych: giętki, sztywny, mocny. Niestety, jak wiadomo, ulega on degradacji zarówno pod wpływem szeregu czynników zewnętrznych, takich jak temperatura, światło, wilgotność, działania biologiczne, zanieczyszczenia atmosferyczne, katastrofy typu powódzie, jak i czynników wewnętrznych, związanych przede wszystkim z wysoką kwasowością papieru, która sprzyja zjawiskom kwasowej hydrolizy i utleniania. W ich wyniku papier staje się łamliwy i kruchy – powoli się rozpada. Ten proces destrukcji papieru zawartego w milionach woluminów, zgromadzonych w tysiącach bibliotek i archiwów, niektórzy badacze określają dziś jako „zwolniony pożar (cichą katastrofę)”, który zamienia w pył książki i dokumenty. Literacką, fantastyczną wizję tego „Wielkiego Rozpadu” stworzył Stanisław Lem. Pisał wtedy tak: „Na miejscu beczennych złoża społecznej pamięci pozostawały stopy szarego, lekkiego jak popiół pyłu”¹.

ZAGROŻENIA, OCHRONA I DIGITALIZACJA ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH

Krystyna Hudzik

Instytucjonalizacja problemu

Nie jest to jedyny dowód na istnienie już dziś świadomości zjawiska cichej śmierci zbiorów bibliotecznych i archiwalnych. Nie tak dawno temu (w 1993 r.) była mu poświęcona głośna konferencja intelektualistów amerykańskich i europejskich w Bellagio pod hasłem *Ratując dziedzictwo intelektualne*. W jego sprawie utworzona została też Europejska Komisja Ochrony i Dostępu. Nagłośnienie problemu w latach 90. zaowocowało także w wielu krajach rozwiniętych doskonaleniem technologii konserwacji i odkwaszania papieru na skalę masową. W związku z nim powstała nawet nowa dziedzina wiedzy stosowanej: *preservation science*, zajmująca się ochroną trwałości nośników informacji, takich jak papier, film (mikrofilm) i taśmy magnetyczne. Jest to nauka interdyscyplinarna, skupiająca specjalistów z dziedziny chemii polimerów, chemii drewna, piernictwa, mikrobiologii (pleśnie, grzyby), bibliotekoznawstwa (w aspekcie przechowywania książek w skali masowej), konserwacji książek i archiwaliów o unikatowej wartości oraz zastępowania papieru przez inne nośniki informacji (mikrofilmowanie i digitalizacja). Na gruncie polskim ważnym wydarzeniem w omawianej sprawie było powstanie w styczniu 1995 r. Stowarzyszenia na Rzecz Ochrony Zasobów Bibliotecznych i Archiwalnych. Jego inicjatorem był prof. A. Maniowski, ówczesny dyrektor Biblioteki Narodowej – udało mu się zgromadzić wokół siebie wybitnych specjalistów, takich jak prof. Krzysztof Zamorski – dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej, prof. Daria Nałęcz – dyrektor Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych oraz prof. Andrzej Barański i dr hab. Jacek Grochowski ze Środowiskowego Laboratorium Analiz Fizykochemicznych i Badań Strukturalnych UJ. W roku 1997 został opracowany i złożony na ręce premiera RP memoriał *O potrzebie ratowania dziedzictwa kultury polskiej w zbiorach bibliotecznych i archi-*

walnych XIX i XX wieku. Po spełnieniu wielu wymogów merytorycznych i formalnych 17 listopada 1999 r. Rada Ministrów RP ustanowiła Wieloletni Program Rządowy na lata 2000-2008: „Kwaśny papier. Ratowanie w skali masowej zagrożonych polskich zasobów bibliotecznych i archiwalnych” (<http://www.bj.uj.edu.pl/KP> lub www.chemia.uj.edu.pl/KP).

Przywołajmy trzy podstawowe cele zdefiniowane w programie:

1. Pełne i kompletne określenie zakresu zagrożeń z wyselekcjonowaniem zbiorów bibliotecznych i archiwalnych według stopnia zagrożenia w układzie geograficznym i administracyjnym kraju.

2. Podjęcie stanowczych działań prewencyjnych ograniczających, a w przypadku niektórych rodzajów aktywności w pełni wykluczających, wpływ materiałów zakwaszonych do zbiorów bibliotecznych i archiwalnych.

3. W zgodzie z efektami pracy zdefiniowanymi jako pole (1), stworzenie w Polsce sieci instalacji masowego odkwaszania i wzmocnienia XIX- i XX-wiecznego papieru nietrwałego, współdziałającej z urządzeniami do masowego mikrofilmowania zbiorów zagrożonych².

Jak wygląda realizacja tego programu w bibliotekach? Przede wszystkim są to szkolenia bibliotekarzy, przygotowywanie grupy przyszłych specjalistów od masowego odkwaszania papieru (w strukturze UJ powołano Pracownię Badań nad Trwałością i Degradacją Papieru), a także rozpoznanie w metodach odkwaszania i ofertach firm zagranicznych w zakresie stosowanych urządzeń oraz proponowanych usług. Trzeba dokonać trafnego zakupu dobrej technologii i urządzeń odpowiadających specyfice polskich zbiorów.

Program „Kwaśny Papier” nieprzypadkowo zbiegł się z jeszcze inną inicjatywą w zakresie ochrony zbiorów, mianowicie z utworzeniem Narodowego Zasobu Bibliotecznego (1998 r.). Wśród wymienionych w stosownym rozporządzeniu ministerial-

nych³ 55 bibliotek, których zbiory w całości lub częściowo tworzą NZB, znajduje się także – na pozycji 31 – Biblioteka UMCS. Celem organizacji NZB jest, aby wskazane biblioteki zapewniły optymalne warunki gromadzenia oraz zachowania podstawowego zbioru publikowanych i rękopiśmiennych dokumentów bibliotecznych wytworzonych przez Polaków lub dotyczących Polski, przechowywanych w bibliotekach polskich, a także dokumentacji o polonikach przechowywanych w bibliotekach zagranicznych.

Trochę informacji o stanie zbiorów i metodach odkwaszania papieru na skalę masową

Papier określany jako „kwaśny” występuje w drukach XIX i XX wiecznych. Stanowi rezultat zmian w technologii wytwarzania papieru, które okazały się szkodliwe dla jego trwałości. Pierwszą zmianą było upowszechnianie się wynalezionej w 1807 r. zaklejania (impregnacji) papieru klejami żywicznymi z dodatkiem alunu (siarczanu glinu). Było to formowanie papieru w środowisku kwaśnym. Na tę procedurę nałożyła się jeszcze druga zmiana technologiczna, którą było opracowanie przez F. G. Kellera w 1848 r. metody produkcji papieru ze ściery drzewnego sposobami mechanicznymi. Pod względem trwałości papier ten nie dorównuje papierom produkowanym według starych technologii stosowanych do początku XIX w., kiedy to wytwarzano papier ręcznie, arkusz po arkuszu, początkowo z juty, lnu i konopi, później również z bawely. Papier czerpany był zaklejany kleikiem z mąki lub klejem zwierzęcym (żelatyną). Tak więc stare druki (XVI-XVIII w.) wydane są na papierze dużo trwalszym niż druki o wiele lat od nich młodsze (!).

Kwasowość papieru jest przyczyną de-

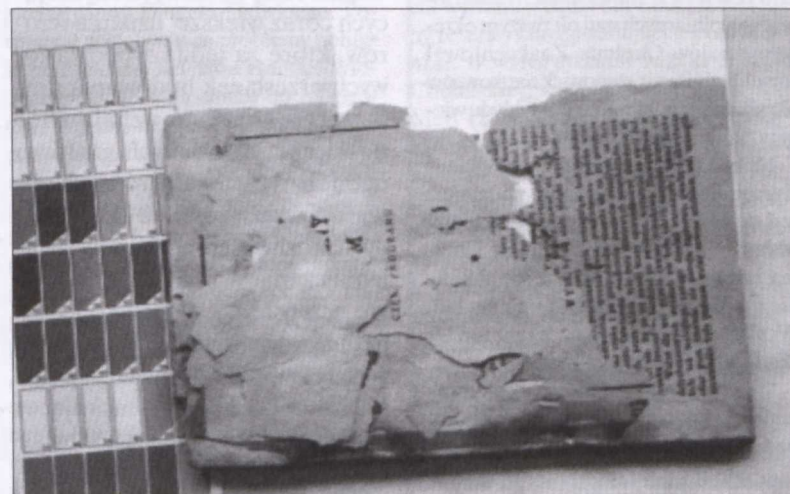
gradacji jego głównego budulca – celulozy. W rezultacie tego książki i dokumenty ulegają przyspieszonemu rozpadowi. Przy badaniu stanu papieru konieczna jest ocena stopnia jego zakwaszenia. W stosowanej skali kwasowości pH (od 0 do 14), wartości poniżej 7 oznaczają odczyn kwaśny, a powyżej 7 – zasadowy. Badania nad stanem papieru w książkach w bibliotekach polskich prowadził przez wiele lat prof. Bronisław Zyska⁴. Najważniejsze wnioski, do jakich doszedł, są następujące:

- najłabszy jest papier w księgozbiorach z lat 1880-1959,
- w książkach z lat 1800-1854 wytrzymałość papieru jest zróżnicowana, a pH mieści się w granicach 4,2-8,4,
- wzrost wytrzymałości papieru zaobserwowano dopiero w książkach drukowanych po 1980 roku,
- 98% polskich książek w latach 1900-1994 zostało wyprodukowanych na kwaśnym papierze.

Spróbujmy zilustrować te abstrakcyjne wyliczenia oceną stanu zachowania „Pamiętnika Literackiego” wydawanego w latach 1902-1993. Aż 57% jego zeszytów wydrukowano na papierze bardzo niskiej wytrzymałości, a średnie pH wynosi 4,20-5,05. To znaczy, że praktycznie istnieją trzy możliwości uratowania tego ważnego dla humanistów czasopisma: bądź przystąpi się do jego odkwaszenia, bądź trzeba będzie wydać jego reprints na zasadowym papierze, bądź wreszcie zachowa się jego treści w postaci dokumentów wtórnych, tzn. mikrofilmu lub formy zdigitalizowanej. Jeszcze bardziej wymowne, wręcz zatrważające są – wynikające z omawianych badań – przewidywania tego, co stanie się z książkami w najbliższym półwieczu. Otóż Zyska prognozuje, że do 2020 r. nastąpi całkowity rozpad papierów w książkach drukowanych między 1880 a 1899 r., nato-

Skutek działań wojennych

Skutki zakwaszenia papieru

miast do roku 2045 ta sama fala zniszczenia dotknie książki z lat 1900-1959. Gdyby dodać te dwie wielkości, to krótko można by rzec, że za ok. 50 lat w proch zamieni się książki drukowane łącznie na przestrzeni ok. 80 lat!

Główny problem, przed którym dziś stojemy, polega na określeniu, jaka część materiałów nadaje się do masowego odkwaszania, a jakiej już w ogóle nie da się uratować. Poza tym chodzi także o eliminację dalszego dopływu kwaśnego papieru do bibliotek i archiwów przez wprowadzenie technologii produkcji bezkwasowej oraz systemu znakowania i certyfikacji papieru trwałego w formie ustawy sejmowej. Aktualnie ustawy takiej jeszcze nie ma, ale z myślą o niej przygotowuje się już Polskie Normy określające wymagania trwałości i wytrzymałości dla papieru trwałego (PN-ISO 9706) i papieru archiwalnego (PN-ISO 11108), zgodne z wymaganiami międzynarodowej normy ISO 9706. Poczestaniem w tej sytuacji jest niewątpliwie fakt, że lata 90. przyniosły wyraźne zahamowanie napływu do bibliotek książek publikowanych na papierze kwaśnym. Notuje się natomiast znaczny wzrost druków na papierze zasadowym: prowadzone w Bibliotece Jagiellońskiej badania wpływu bieżącego w latach 1999 i 2000 wykazały, że ok. 80% książek wydrukowanych zostało na papierze bezkwasowym, trochę niższy wskaźnik jest dla czasopism. Dzieje się tak między innymi za sprawą prac nad polską produkcją papieru zasadowego, które podjął w 1994 r. Instytut Celulozowo-Papierniczy w Łodzi – współtwórca programu „Kwaśny Papier”. Ta korzystniejsza sytuacja to także efekt produkcji trwałego papieru zasadowego w dwóch największych zakładach papierniczych w Polsce: International Paper Kwidzyn SA (od 1995 r.) oraz Kostrzyn Paper (od 1996 r.).

Powróćmy jednak do sprawy odkwaszania. Według kalkulacji na odkwaszanie w Polsce oczekuje ok. 30 mln. woluminów oraz 500 km akt. Jest to metoda przedłużenia życia książek polegająca na wdrożeniu pH papieru do wartości 8-10, przy jednoczesnym pozostawieniu w nim minimum półtora procentowej rezerwy zasadowej. Odkwaszanie może być prowadzone dla pojedynczych kart (dokumenty, mapy, nuty, rękopisy, książki rozłożone na pojedyncze strony) oraz dla całych książek. Z uwagi na skalę problemu należy szukać masowych metod przeprowadzania tego zabiegu – muszą być one bardzo wydajne i zarazem możliwe tanie. Chodzi o takie metody, które można stosować do książek bez potrzeby ich rozkładania na pojedyncze karty, niezależnie od materiału okładek i sposobu jej barwienia, a w przypadku pojedynczych kart bez selekcji ze względu na typ użytego tuszu czy atramentu. Odkwaszanie nie jest jednak procesem tanim. Trwają oczywiście prace nad obniżeniem tych kosztów do takiego poziomu, aby odkwaszanie mogło stać się metodą konserwacji dostępną dla wielu odbiorców. Dziś przykładowa cena urządzenia do odkwaszania sięga ok. 32 mln zł, a cena odkwaszenia 1 książki wynosi od 5 do 10 dolarów. Nie ma przy tym niestety metody pozwalającej odkwaszać i jednocześnie wzmacniać papier w książkach. Istnieją różne technologie masowego odkwaszania, różne pod względem stosowanych odczynników chemicznych w stanie ciekłym lub stałym, oraz sposobów kondycjonowania książek po zabiegu (oczyszczania z rozpuszczalników, suszenia, przywracania właściwej wilgotności)¹.

Mikrofilmowanie i digitalizacja

Ochrona oryginałów, czyli zachowanie podstawowej substancji zasobów bibliotec-

nych, to zadanie o wielkiej wadze. Trzeba jednak podkreślić, że masowe odkwaszanie papieru rozwiązuje tylko część problemów związanych z bezpiecznym przechowywaniem zbiorów. Ponadto, jak powiedziano, wiąże się ono z dużymi kosztami.

Działaniami stosowanymi częściej w bibliotekarstwie i ocenianymi jako tańsze jest zabezpieczanie treści dzieł przez mikrofilmowanie i digitalizację. Tworzenie dokumentów wtórnych ma na celu chronienie oryginałów i wycofywanie ich z udostępniania. Ułatwia ponadto ich przechowywanie – wiadomo, że mikrofilmy i CD-ROM zajmują małą powierzchnię i mają dużą pojemność. Inne zalety tych metod to możliwość kopiowania dowolnych części oraz wielowariantowe przetwarzanie dokumentów: mikrofilm – kserokopia, mikrofilm – CD-ROM – wydruk na papierze. Mikrofilmowanie prowadzone jest głównie po to, by archiwizować księgozbiór, zaś digitalizacja służy bardziej szerokiemu udostępnianiu w sieci najczęściej wykorzystywanych materiałów dydaktycznych lub unikatów. W odniesieniu do tych ostatnich, warto przypomnieć, że w połowie października mieliśmy okazję obejrzeć w Bibliotece Uniwersyteckiej KUL prezentację pracy skanera Xerox DigiBook, który służy do skanowania unikalnych rękopisów, starodruków, zabytków wycisków map, grafik i muzykaliów. To precyzyjne urządzenie pozwala na tworzenie cyfrowych wersji dokumentów w sposób nie wpływający na stan papierowych oryginałów: w trakcie skanowania nie styka się z dokumentem i znacznie minimalizuje szkodliwe działanie światła. Konwersja drukowanych unikatów do form cyfrowych stanowi pewne nowe rozwiązanie dla odwiecznego problemu bibliotekarzy i archiwistów: czy chronić zabytki piśmiennicze i nie udostępniać ich czytelnikom w trosce o ich stan, czy też umożliwić badaczom korzystanie z nich i w ten sposób sprawić, że nie ulegną zapomnieniu i nie zostaną wyłączone z obiegu naukowego.

Projekt tworzenia cyfrowego archiwum posiada Biblioteka Jagiellońska, a Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego jest już na etapie jego wdrażania. Zainstalowano tam sprzęt i linie technologiczne (o wartości ok. 950 tys. zł): 2 kamery do mikrofilmu, 2 skanery do wytwarzania CD-ROM z mikrofilmów, 1 skaner do oryginałów, 4 czytniki do mikrofilmów, 2 czytniki-kopiarki, 4 komputery do odczytu CD-ROM. Celem warszawskiego przedsięwzięcia jest ochrona dzieł cennych,

zwłaszcza zbiorów specjalnych, książek XIX-wiecznych oraz czasopism z lat 1850-1960. W zakresie digitalizacji i udostępniania w sieci materiałów wykorzystywanych w dydaktyce znaczące efekty posiada też Biblioteka AGH w Krakowie, która realizuje „Projekt elektronicznej archiwizacji Skryptów Uczelnianych AGH i innych wydawnictw książkowych” (<http://victoria.uci.agh.edu.pl/BG/skrypty>).

Ważną kwestią w zakresie zarówno mikrofilmowania, jak i digitalizacji jest koordynacja tych prac w skali kraju, aby uniknąć ich powielania. Problem ten jest dobrze znany na przykładzie mikrofilmowania tych samych tytułów czasopism w wielu bibliotekach. Wiadomo, że najbogatszy zbiór mikrofilmów – ponad 3000 tytułów czasopism XIX i XX-wiecznych – posiada Biblioteka Narodowa. Stanowi on efekt akcji mikrofilmowania prasy polskiej (prowadzonej od 1962 r.), w której stosowano zasadę kompletności danego tytułu, scalonego często z kilku egzemplarzy pochodzących z różnych bibliotek.

Biblioteka Główna w ochronie oryginałów stosuje cztery typy działań: profilaktykę (w celu ograniczenia szkodliwego wpływu czynników niszczenia zbiorów), konserwację, restaurację i zabezpieczanie (poprzez przenoszenie treści dokumentów na mikrofilm). Nasi bibliotekarze są przekonani co do ich celowości. Niektóre procesy postępującego niszczenia starszych roczników

Skutki zniszczenia skóry przez kwas (czerwona korozja)

gazet są widoczne gołym okiem. Coraz częściej trzeba podejmować decyzję, że pewne roczniki nie mogą być dalej udostępniane, gdyż kartki kruszą się po ich dotknięciu.

Do najważniejszych efektów wspomnianych prac prowadzonych u nas w ostatnich 10. latach należy poddanie zabiegom konserwatorskim 143 dokumentów z najbardziej zagrożonych i zarazem najcenniejszych pozycji spośród starych druków, rękopisów, zbiorów kartograficznych, ikonograficznych i muzycznych. Zabiegi wykonane zostały w profesjonalnych pracowniach konserwatorskich, przy wsparciu finansowym Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej i KBN. Poza tym ponad 100 jednostek zbiorów specjalnych poddano dezynfekcji w komorze odkażającej. W ramach zabezpieczania zbiorów we własnej Pracowni Reprografii wykonano: 791 mikrofilmów starych druków (779 Poloniców i 12 druków obcych) i 5 mikrofilmów inku-nabulów. Mikrofilmowaniem objęto także posiadane roczniki czasopism z XIX i XX w. Wśród zabezpieczonych w ten spo-

sób 30 tytułów znaczących dla badań naukowych, takich jak: *Kwartalnik Historyczny*, *Tygodnik Ilustrowany*, *Wiadomości Literackie*, *Wisła*, *Bluszczyk*, *Biblioteka Warszawska*, są także czasopisma lubelskie (m.in. *Gazeta Lubelska*, *Pamiętnik Lubelski*, *Kalendarz Lubelski*).

Potrzeba kontynuacji działań na rzecz poprawy kondycji naszych materiałów bibliotecznych oraz nowe możliwości w postaci digitalizacji zbiorów, stawiają przed Biblioteką Główną konieczność realizacji dwóch przedsięwzięć:

Po pierwsze, utworzenie własnej intrologatorni i pracowni konserwacji. Prace w zakresie oprawy i konserwacji tradycyjnie zlecano wyłącznie wykonawcom zewnętrznym (warto dodać, że w ostatnich latach oprawa książek i czasopism objęta jest czasochłonną procedurą przetargu). Brak tych podstawowych agend od początku powstania Biblioteki odczuwany jest jako utrudnienie w prowadzeniu – na bieżąco, na miejscu, rytmicznie w stosunku do potrzeb – prac w zakresie wstępnej konserwacji i oprawy roczników czasopism, książek – nie tylko XIX-wiecznych, lecz często także (jeszcze przed udostępnianiem) nowych, słabej jakości, klejonych.

Po drugie, podjęcie decyzji w sprawie przyszłości istniejącej Pracowni Reprografii, która wymaga znacznego dofinansowania i wymiany przestarzałego sprzętu oraz zakupu nowoczesnych urządzeń do digitalizacji zbiorów. Alternatywą dla własnej inwestycji jest udana prywatyzacja Pracowni, a więc taka, która zapewniłaby nam jakościowo i cenowo dobre usługi. Przykłady prywatyzacji tego typu agend w bibliotekarstwie przyniosły lata 90. i zyskały uznanie jako rozwiązania korzystne dla racjonalizacji ponoszonych wydatków. Za koniecznością nowoczesnej Pracowni przemawia jednak przede wszystkim stojące przed nami zadanie digitalizacji zbiorów, np. dydaktycznych czy unikatowych. Jego realizacja mogłaby się przyczynić między innymi do aktywnego uczestnictwa Biblioteki w programie Polskiego Uniwersytetu Wirtualnego.

¹ S. Lem, *Pamiętnik znaleziony w wannie*, Kraków 1983, s. 6.

² Szerzej na temat tego programu zob.: A. Barański, J. Grochowski, K. Zamorski, *Kalendarium i założenia realizacyjne wieloletniego programu rządowego na lata 2000-2008*, „Notes Konserwatorski” 2000, nr 4 s. 9-17.

³ Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 24 listopada 1998 r. (Dz.U. 98.146.955)

⁴ B. Zyska, *Trwałość papieru w drukach polskich z lat 1800-1994; wyniki badań*, Katowice 1999.

⁵ Najważniejsze firmy zajmujące się masowym odkwaszaniem zbiorów archiwalnych i bibliotecznych to: niemieckie – Libbertec Bibliothekendienst GmbH (Norymberga), Battelle Ingenieurtechnik GmbH (Eschborn), Neschen AG (Bückeburg), Centrum für Bucherhaltung GmbH (Lipsk); kanadyjska Wei T'o Associates, Inc. – Matteson, II; amerykańska – Preservation Technologies, L.P. W zakresie masowej konserwacji duże doświadczenie posiada Centrum Konserwacji Książki (Zentrum für Bucherhaltung) w Lipsku. Działa ono od 1998 r. na bazie ośrodka rozwijanego w Deutsche Bücherei, gdzie została opracowana metoda uzupełniania ubytków masą papierową i stabilizowania kruchych, starych papierów metodą szpaltowania. Umożliwia ona maszynowe rozwarstwienie słabego podłoża gazet i wzmacnianie ich przez wklejanie do środka bibułki.

Z akademickich aren sportowych

MIĘDZYWYDZIAŁOWE
MISTRZOSTWA

Wręczenie nagród dla najlepszych przez Prodziekana Wydziału Politologii i Prezesa Klubu Uczelnianego AZS UMCS

Organizacja studencka, jaką jest Klub Uczelniany AZS UMCS, za główny cel swojej działalności stawia upowszechnianie sportu i kultury fizycznej wśród studentów Uczelni. Do najbardziej spektakularnych imprez sportowych, wśród wielu przeróżnych organizowanych przez działaczy klubowych, należały ostatnio zawody halowej piłki nożnej. Spektakularne ze względu na czas trwania i liczbę startujących studentów Uniwersytetu.

Co roku organizatorzy są mile zaskakiwani liczbą zgłoszeń. W tym roku chęć gry i rywalizacji ze studentami z innych wydziałów wyraziły aż trzydzieści dwa zespoły! Najwięcej drużyn reprezentowało Wydział Prawa – 9 oraz Wydział Ekonomiczny – 6. Ponadto w zawodach brali udział studenci Wydziału Politologii – 4 zespoły, historii – 3 oraz geografii, filologii polskiej, archeologii, chemii, biologii, matematyki, kulturoznawstwa i socjologii. Jak więc widać, prawie cały przekrój naszego Uniwersytetu. Jako ciekawostkę podaję fakt udziału drużyny złożonej wyłącznie ze studentów pochodzących z Laosu choć nie odegrali oni żadnej roli (czytaj – przegrali wszystkie mecze). Ponadto jedną z drużyn stanowili pracownicy historii, którzy byli bardzo bliscy awansowania do gier pucharowych. Przegrali wyjście z grupy eliminacyjnej tylko gorszą różnicą bramek. Dało się zauważyć, iż mecze tej drużyny obserwowali licznie studenci historii, ciekawi co potrafią ich wykładowcy na boisku sportowym.

W eliminacjach każda drużyna rozegrała po trzy mecze. Z ośmiu grup do gier pucharowych awansowały po dwa najlepsze zespoły. Niektóre mecze w 1/8 finału i ćwierćfinałach musiały być rozstrzygnięte poprzez rzuty karne, dodając kibicom dodatkowych emocji. Najlepiej zorganizowaną grupą kibiców była ekipa dopingująca studentom matematyki. Wśród nich prym wiodł kibic z trąbką, który intonował

dźwięki znanych melodii, podrywając pozostałych do czynnego dopingowania. Siła ich głosu wydobywała się i docierała poza halę AOS-u.

W imprezie wzięło czynny udział ponad trzystu studentów, którzy w mistrzostwach toczących się przez listopad i grudzień rozegrali w sumie 64 mecze.

Dość emocjonujące mecze rozegrano w półfinałach. Niedoceniana przez wszystkich „Matematyka” prowadzi do przerwy 3:0 z faworyzowaną drużyną „ZiM III r.” i zanoszą na sporą sensację. Jednakże po przerwie studenci matematyki jakby przestraszyli się wygranej i całkowicie oddali inicjatywę przeciwnikom, którzy skwapliwie to wykorzystali aplikując matematyce cztery bramki bez utraty żadnej. W drugim meczu półfinałowym zespół „Prawo IV r.” pewnie pokonuje drużynę „Politologia II r.” 4:1, mimo że przyszłym politologom kibicował sam Prodziekana Wydziału.

Międzywydziałowe Mistrzostwo UMCS w halowej piłce nożnej w roku akademickim 2001/2002 zdobył zespół „Zarządzanie i Marketing III r.” w składzie: Dawid Błaszczuk w bramce oraz zawodnicy w polu: Jarosław Plewik, kapitan, Paweł Kozyra, Andrzej Borowiec, Arkadiusz Najman, Tomasz Kamiński, Jacek Pawlikowski, Piotr Pietrzak, Piotr Gwiazdowski i Paweł Skibiński. W finale pokonali oni zespół „Prawo IV r.” 3:0. A więc pewna wygrana choć zwycięzcy nie byli drużyną niepokonaną. W eliminacjach przytrafiła się im porażka ze studentami V r. politologii.

Nagrody indywidualne otrzymali: Łukasz Skoczylas z zespołu „Matematyka III r.” za tytuł króla strzelców – strzelił 16 bramek, Tomasz Wierchowski z zespołu „Prawo IV r.” uznany przez organizatorów za najlepszego bramkarza i Bartosz Poręba, kapitan zespołu „Prawo IV r.”, najwszechstronniejszy piłkarz turnieju.

Dariusz Wierzbicki

ZAPROSZENIA

Piątek – 25 stycznia 2002, godz. 18.00

Sala Koncertowa FL
KONCERT SYMFONICZNY
ORKIESTRA SYMFONICZNA
FILHARMONII LUBELSKIEJ
Michael Diettrich – dyrygent
Jan Pospichal – skrzypce
Program:

J. Sibelius – Koncert skrzypcowy d-moll op. 47
J. Brahms – II Symfonia D-dur op. 73

Piątek – 1 lutego, godz. 18.00

Sala Koncertowa FL
ORKIESTRA KAMERALNA FILHARMONII LUBELSKIEJ
LUBELSKA FEDERACJA BARDÓW

Piotr Wijatkowski – dyrygent

W programie kompozycje:

J. Kondraka, T. Denisa, V. Švagždysa, P. Selima, S. Krajewskiego, M. Różyckiego, M. Andrzejewskiego, P. Odorowicza, K. Grzeškowiaka

Piątek – 8 lutego, godz. 18.00

Sala Koncertowa FL
CYKL: WIELKIE DZIEŁA WIELCY WYKONAWCY

ORKIESTRA SYMFONICZNA
FILHARMONII LUBELSKIEJ

Piotr Wijatkowski – dyrygent

Joseph Banowetz – fortepian

Program:

P. Czajkowski – Koncert fortepianowy b-moll op. 23

P. Czajkowski – VI Symfonia h-moll „Patetyczna” op. 74

Piątek – 15 lutego, godz. 18.00

Sala Koncertowa FL
ORKIESTRA SYMFONICZNA
FILHARMONII LUBELSKIEJ
– dyrygent

Iwona Hossa – sopran

Wojciech Maciejowski – tenor

Piątek – 22 lutego, godz. 18.00

Sala Koncertowa FL
KONCERT SYMFONICZNY
ORKIESTRA SYMFONICZNA
FILHARMONII LUBELSKIEJ

Taras Krysa – dyrygent

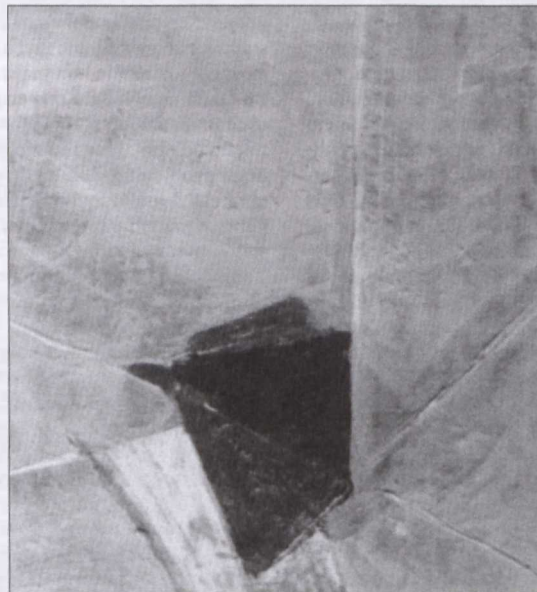
Igor Leschishin – obój

Program:

W. A. Mozart – Uwertura do opery „Czarodziejski flet”

R. Strauss – Koncert na obój i orkiestrę

L. van Beethoven – I Symfonia C-dur op. 21

Wiesław Proć, Przestrzeń, 2001

WSPÓŁPRACA

Kiedy razem z moim prezesem Januszem Winiarskim jechaliśmy na XV piętro gmachu rektoratu UMCS (luty 2001 r.), by podpisywać UMOWĘ O WSPÓŁPRACY między uczelnią a stacją radia publicznego wiozłam w torebce kasetę magnetofonową typu DAT (cyfrowy zapis dźwięku, dobra jakość) zawierającą ośmiominutową, specjalnie przygotowaną audycję ilustrującą nasze kontakty „sprzed umowy”. Ta audycja zaczynała się od kroków: reporterka RL – Magda Lipiec wraz z pracownikiem Zakładu Meteorologii wspinała się na najwyższą

świetnie zorientowani – prezentujemy w tygodniu trzy cykle: wieczorne „Godziny Muzyki i Myśli” (21.10-22.00 od poniedziałku do piątku), niedzielne, także wieczorne audycje literackie w cyklu „Okienko Literackie” (20.30) i codzienne, popularyzatorskie, półgodzinne spotkania z cyklu „Świat wokół nas”. Bardzo wiele krótkich reportaży z szeroko rozumianego życia kulturalnego miasta i regionu, a więc i z uczelni, ma swą premierę w niedzielnym programie przedpołudniowym (od 6.00-12.00) pod redakcją Grażyny Ruszewskiej. I mniej-

UMCS W RADIU LUBLIN

wieżyczkę BiNOZ-u, by stamtąd ogarnąć wzrokiem „naszą dziedzinę”, czyli miasteczko uniwersyteckie i położone właściwie w jego obrębie budynku naszej stacji. Ale to nie geograficzna bliskość zdecydowała o tym, że z przygotowaniem tego i innych programów nie mieliśmy większych trudności: po prostu „głowa naukowa” to człowiek myślący, a programów „z udziałem intelektu” w radiu publicznym nie wyrzekliśmy się mimo dzikiego naporu wzorców komercyjnych typu muzyczka i konkursik. Nurtem pozaantennowym w naszych kontaktach była, także przed zawarciem oficjalnej umowy, praca dydaktyczna dziennikarzy radiowych na różnych kierunkach studiów w uczelni, której z wysokości pomnika patronuje Maria Curie-Skłodowska. Co zatem zmieniła umowa zawarta między UMCS a Radiem Lublin SA?

Jeśli chodzi o pracę Redakcji Publicystyki Kultury Nauki, a w jej imieniu mam przyjemność teraz przemawiać – to od stycznia roku 2001 na „naszej” tablicy ogłoszeń pojawiła się kartka „Współpraca Programowa”, na której własną ręką autorzy audycji wpisywali daty i tytuły programów, w których albo popularyzowaliśmy działania UMCS, albo korzystaliśmy z udziału naukowców tej uczelni. Tu słowo wyjaśnienia na temat ramówki Radia Lublin czyli nazw i stałych terminów, w jakich audycje publicystyczne są nadawane. Generalnie, wyjaśniam dla porządku, choć mamy i takich słuchaczy, którzy są tu

szere, i większe formy zapisywaliśmy w ciągu minionego roku na radiowej Tablicy Ogłoszeń. Czy wszystkie? Hm... Jeśli w gronie dziennikarzy radiowych trafi się urodzony dokumentalista – podejrzewamy, że został „odhibernowany” z jakichś poprzednich epok. Na co dzień jesteśmy precyzyjnymi patalaciami; precyzyjnymi, bo wkładamy głowę i serce w przygotowanie czegoś, co potem „na falach” trwa tylko chwile – minuty, czasem sekundy. Po emisji „materiał” jakby przestaje dla nas istnieć, mało kto pamięta, by to i owo zachować, zapisać. Jeśli nie dla potomności to chociaż dla siebie. Ale, ale – może któraś z audycji (z UMCS w środku) nie została odnotowana, ale też na pewno nie do prezentowanej właśnie „sprawozdawczości” nie dopisaliśmy. Przede mną dwie kartki drobnego druku: samych „Godzin Muzyki i Myśli”, naliczyłam osiem, siedem „Okienek Literackich”, kilka niedzielnych „Wieczorów Muzyki i Myśli” poświęconych w całości wydarzeniom z życia uczelni – choćby jesiennemu Festiwalowi Nauki czy inauguracji Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów. Drobnych materiałów dźwiękowych tylko w Redakcji Publicystyki opublikowaliśmy kilkadziesiąt. Oczywiście, że, oprócz wydarzeń, największy udział w prezentacjach radiowych miała wiedza humanistyczna.

Byliśmy obecni na wszystkich chyba publicznych spotkaniach literackich organizowanych przez uczelnię. Stąd potem audycje z

udziałem Wiesława Myśliwskiego czy Agaty Tuszyńskiej. Korzystaliśmy, jak i przedtem bywało, z wykładów historyków literatury, np. w związku z organizowanymi konferencjami i rocznicami. W archiwum RL pozostały ambitnie zrealizowane programy na temat Wespazjana Kochowskiego (prof. Stefan Nieznanowski), Cypriana Godebskiego (dr Artur Timofiejew), Józefa Czechowicza (prof. Jerzy Świąch), współczesnych przekładów R. M. Rilkego (udział dr Anny Dudy).

O współczesnym języku polskim, w związku z wydaniem tej znakomitej książki, mówiliśmy na antenie Radia Lublin przy współudziale redaktora tomu – prof. Jerzego Bartmińskiego. Mimo wielkiej wdzięczności, jaką budzą w nas przesyłane do radia zaproszenia na kilkudniowe konferencje czy sesje naukowe, często poza Lublinem, rzadko bywamy ludźmi tak szczęśliwymi, by móc z nich w pełni korzystać. Mimo to, choćby w minionym roku, udało nam się (red. Małgorzata Żurakowska) zrealizować ciekawą i barwną audycję z konferencji pt. „Dwórki – pejzaże – konie” (spiritus movens tego spotkania naukowców – prof. Krzysztof Stępnik) czy z jesiennej sesji językoznawczej „Manipulacja w języku mediów”. Tu słówko nieco przeciwne temu, co zostało wcześniej powiedziane: z dokumentacją nie jest najgorzej. Właśnie skutkiem umowy podpisanej przez Radio Lublin z UMCS było na przykład oddelegowanie naszego kolegi technika na konferencję do Kazimierza („Manipulacja...”) i profesjonalne zarejestrowanie wszystkich wystąpień. Mała tylko ich część stała się składnikiem audycji, do archiwum „poszło” wiele kaset, by stać się dokumentem nie tylko tego, co wówczas zostało powiedziane, referaty na ogół ukazują się drukiem, ale jak zostało ogłoszone, jak organizowano „onegdaj” spotkania naukowców.

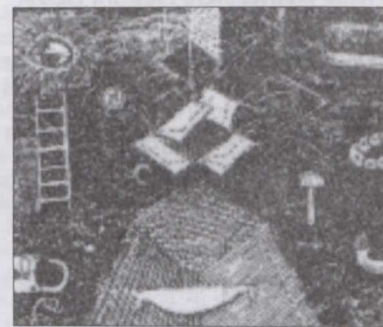
Ze względu na „bezwzględną” wartość dokumentalną nagrywaliśmy i całości przekazaliśmy do naszego archiwum zapisy magnetofonowe (niezależnie od audycji) z takich wydarzeń, jak: dyskusja panelowa w 20. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego – „Między wrogością a pojednaniem” (udział Władysława Bartoszewskiego, Adama Michnika, abpa Józefa Życińskiego, Jana Nowaka-Jeziorańskiego, o. Tomasz Dostatni, organizatora z Fun-

dacji „Ponad Granicami”), z inauguracji Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów w Lublinie, w tym w wręczenia po raz pierwszy nagrody im. Jerzego Giedroycia, Dni Kultury Izraelskiej w UMCS. Niezwykle bohaterkami naszych radiowych prezentacji są książki wydane przez Wydawnictwo UMCS: braliśmy udział w promocji książek abpa Józefa Życińskiego, jak wspominałam wcześniej, oddzielny program poświęciliśmy *Współczesnemu językowi polskiemu*, a cały reportaż artystyczny zatytułowany „Wschód na Zachodzie” (autor – Maria Brzezińska) wyrósł wokół promocji albumu *Freski w Kaplicy Zamku Lubelskiego*.

Ważnym skutkiem umowy zawartej między UMCS a Radiem Lublin były w minionym roku programy informacyjne, dotyczące nowych kierunków i zasad rekrutacji na studia. W dniach 15 i 16 maja, codziennie przez godzinę na pytania słuchaczy odpowiadał „na żywo” prorektor UMCS oddziałów zamiejscowych prof. Krzysztof Stępnik. Dzięki tym spotkaniom również my, dziennikarze Radia Lublin, mogliśmy zorientować się, jak odnajduje się uczelnia w dobie transformacji, ile wykazuje inwencji i jakie trudności pokonuje. Obiecaliśmy sobie, że w przyszłości, tzn. w końcu tego roku akademickiego, powtórzymy te spotkania, ale w ciekawszej, reporterskiej formie dźwiękowej.

Jeszcze jeden temat wypadałoby podnieść – udziału dziennikarzy Radia Lublin w pracach dydaktycznych na różnych kierunkach studiów w UMCS. Ale żeby odnieść się do tematu uczciwie, to znaczy pracowicie – obiecujemy napisać o nim oddzielnie.

MARIA BRZEZIŃSKA
Kierownik Redakcji Publicystyki
Kultury Nauki Radia Lublin

Zbigniew Liwiak, Oltarze ofiarne III, akwaforta, 2001

OKSFORD: DRUGA I TRZECIA ŚWIETNOŚĆ (czasy nowożytne i współczesne) Część III

na czele z Christopherem Wrenem. Obok przebudowy wielu college'ów pojawiły się budynki wzbogacające wygląd Oksfordu, jak Sheldonian Theater, Tom Tower w Christ Church i wiele kaplic w stylu neogotyckim, doskonale wkomponowanych w dotychczasową zabudowę uniwersytetu. Oksford stawał się swoistym rezerwatem stylu gotyckiego nie tylko w Anglii.

Jeszcze w czasie rebelii cromwellowskiej biskup John Wilkins zaczął organizować spotkania naukowe profesorów, którzy mimo wojny i nacisku fanatycznych purytanów pragnęli dalej pracować. W 1646 roku stworzyli oni tzw. Niewidzialne Kolegium i na jego siedzibę wybrali Oksford, dość mocno doświadczony czystkami purytanów. W skład tego zespołu weszli m.in. Robert Boyle, Wilhelm Pely, Christopher Wren, Robert Hooke, Thomas Sprat, którzy, jak pisał ten ostatni, „za swój cel zasadniczy uważali zażywanie większej swobody, możności spokojnej wymiany poglądów, bez ulegania namiętnościom i szaleństwom tego naszego wieku...”.

Po restauracji Kolegium przekształciło się w 1662 roku w Królewskie Towarzystwo (Royal Society). Celem Towarzystwa, jak stwierdzał projekt statutu z 1663 roku, „jest rozszerzenie zakresu wiadomości z dziedziny nauk przyrodniczych [...], a nie paranie się zagadnieniem Bóstwa, Metafizyką, Etyką, Polityką, Gramatyką, Retoryką lub Logiką...”.

Król Jakub II Stuart w 1688 roku wydał deklarację o tolerancji religijnej na uniwersytetach, chcąc zapewnić do nich dostęp także katolikom, lecz w następnym roku został pozbawiony tronu angielskiego. Jego następca Wilhelm Orański zażądał od wykładowców przysięgi wierności i wyrzeczenia się katolicyzmu. Profesorów, którzy tego odmówili, usunięto z Oksfordu.

Druga połowa XVII wieku była jednym z najlepszych okresów w rozwoju Oksfordu. Przyniosła rozwój nauk humanistycznych, zwłaszcza literatury, filologii łacińskiej, greckiej, prawa i nauk politycznych. Oksford cieszył się wówczas największym prestiżem w zakresie rozwoju tych nauk w Europie.

Rozwój Oksfordu w XVII wieku to w dużej mierze zasługa Stuartów, dlatego bez entuzjazmu przyjęto tu objęcie tronu w 1714 roku przez dynastię hanowerską.

Wiek XVIII nie był już tak twórczy dla Uniwersytetu. Królowie w niewielkim stopniu wspomagali uczelnię, co powodowało trudności finansowe i obniżało standardy uniwersyteckie.

Jak twierdzą niektórzy historycy, Oksford w XVIII wieku zapadał w śpiączkę, studiowało coraz mniej młodzieży. W połowie wieku przyjęto już tylko 190 studentów, nie odbywały się egzaminy. Natomiast zarówno profesorowie, jak i studenci coraz więcej czasu spędzali w gospodach i kawiarniach. Dostęp do nauczania mieli tylko profesorowie wyznania anglikańskiego. College'e zamykały się i izolowały, zamarło życie ogólnouniwersyteckie.

Na tym tle wydaje się zrozumiałe, że doszło do powstania w 1729 roku organizacji „Święty Klub”, mającej na celu propagowanie surowego życia i przestrzegania nakazów Kościoła. Założyciele Klubu John i Charles Wesleyowie propagowali wśród studentów wspólne modlitwy i czytanie biblii. Pedantyczna pobożność zjednała im nazwę „metodystów”.

Pod koniec XVIII wieku bywali w Oksfordzie najwybitniejsi muzycy tej epoki J. T. Hendel i J. Haydn. Jedna z symfonii Haydna została nazwana *Oksfordzką*.

Na przełomie XVIII i XIX wieku rozpoczęła się w Oksfordzie reforma systemu egzaminów. W 1800 roku zostały wprowadzone egzaminy pisemne, które już całkowicie wyeliminowały średniowieczne dysputy.

Wydarzeniem na uniwersytecie w XIX wieku był słynny Ruch Oksfordzki „Oksford Mowement”. Grupa wybitnych wykładowców, teologów, na czele z Johnem Newmanem, Johnem Keble i Thomasem Arnoldem, zaczęła głosić potrzebę przywrócenia w Kościele ducha wczesnego chrystianizmu. Ruch ten dał początek anglikańskiemu katolicyzmowi.

Najwybitniejszą osobowością ruchu był John Henry Newman – myśliciel, teolog, kaznodzieja, pisarz i działacz społeczny. Duchowny anglikański, który przeszedł na katolicyzm, co było – jego zdaniem – owocem długiej drogi poszukiwania pełnej Prawdy. Wystąpienia i kazania Newmana wywołały duże poruszenie nie tylko w środowisku oksfordzkim. Z ruchem tym związani byli Th. Eliot i C. S. Lewis (skromny student matematyki). Podczas starań o utworzenie katolickiego uniwersytetu w Dublinie J. H. Newman wygłosił cykl dziennych wykładów poświęconych „idei uniwersytetu”. Uniwersytety, jego zdaniem, winny być ośrodkiem tworzenia kultury, poszerzania horyzontów i kształtowania postawy etycznej studiujących, a nie tylko miejscem nauczania w wąskiej wyspecjalizowanej dziedzinie.

W filozofii rozwinął się w tym czasie idealizm brytyjski (T. H. Green, T.

H. Bradley) i opozycyjna do niego oksfordzka szkoła realistów (J. C. Wilson, A. Prochard, W. Ross). W naukach o sztuce zasłynął John Ruskin.

Epoka wiktoriańska przyniosła dalsze reformy uniwersyteckie. Akt z 1854 roku i reformy z 1871 i 1874 roku wyzwoliły uniwersytet spod kontroli Kościoła anglikańskiego. Nauczyciele mogli odtąd zawierać związki małżeńskie, mieszkać poza kolegium i wyznawać dowolną religię. Pod koniec XIX wieku dopuszczono do studiów kobiety. Powstały w tym celu odrębne college'e żeńskie. Pierwszy założyła w 1878 roku Lady Margaret Hall. Dopiero w 1920 roku przyznano kobietom prawo otrzymywania stopni naukowych i ogólny dostęp do nauczania.

Mimo przeprowadzenia w XIX wieku reorganizacji uniwersytetu, utworzenia laboratoriów, pracowni i instytutów ogólnouniwersyteckich, Oksford pozostał nadal uczelnią składającą się z college'ów. Większy nacisk położono na rozwój nauk ścisłych i przyrodniczych, ale uczelnia nadal dominowała w naukach humanistycznych. Absolwentami Oksfordu w owym czasie byli słynni historycy T. Carlyle, W. Stubbs oraz największy kolonizator angielski Cecil Rhodes.

Silnym piętnem na funkcjonowaniu uniwersytetu odcisnęły się obie wojny światowe XX wieku. W latach I wojny światowej liczba studiujących spadła z 1400 w 1914 do 369 w 1918 roku. Wielu młodych nauczycieli i studentów poległo na polach bitew. W celu przywrócenia normalnego funkcjonowania uczelni w latach 1919-1922 Królewska Komisja przyznała uniwersytetowi pomoc państwa. Dzięki temu nastąpiło w Oksfordzie ponowne ożywienie życia naukowego i działalności dydaktycznej. Przybyło wykładowców, pojawiły się nowe biblioteki i laboratoria.

Od 1945 roku pomocy uniwersytetowi udzielał państwowy fundusz organizowany przez Uniwersytecki Komitet Pomocy. Obok pomocy państwa zjawilo się w XX wieku wielu dobroczyńców, którzy wspomagali uniwersytet. Jednym z najhojniejszych był lord Nuffield. Pochodzący z ubogiej rodziny, stał się potentatem angielskiego przemysłu samochodowego i uczynił Oksford jednym z głównych krajowych centrów tego przemysłu. Założył nowy college Nuffield i jego fundacji są medyczne zasoby Oksfordu. Dzięki kolejnym sponsorom powstały Templetim College, Kellog College, Mansfield i Harris-Manchester, St. Antony's College, Wolfm College, St. Cross College.

W latach 90. XX wieku pojawił się potężny ofiarodawca, saudyjski finansista Wafic Saud z planem szkoły biznesu i centrum studiów zarządzania, które skoncentrowały się w jednym wybudowanym przez niego kompleksie. Niepokój wywołała natomiast koncepcja wzniesienia potężnego centrum studiów islamu, dopełnionego okazałym meczetem, jako obcego ciała w europejsko-chrześcijańskiej tradycji Oksfordu.

Wiek XX był dla Oksfordu trzecim okresem świetności (po średniowieczu i wieku XVII). W drugiej jego połowie nastąpiły zmiany programu studiów, rozwinęto wielostopniowy system nauczania, wprowadzono studia podyplomowe i przyłączono do uczelni wiele centrów i instytutów pozauniwersyteckich. Rosnąca liczba studentów, a jednocześnie ograniczenie funduszy państwowych spowodowały konieczność dodatkowego finansowania uczelni. Od 1988 roku zajmuje się tym Uniwersytecka Rada Finansowa, która bywa jednak czasem postrzegana jako zagrożenie dla niezależności uniwersytetu.

W latach 90. studiowało w Oksfordzie około 15 tysięcy studentów, na których przypadało 1500 nauczycieli akademickich. Stosunek liczbowy studentów do profesorów utrzymuje się od dawna na zbliżonym poziomie i wynika z samego charakteru studiów. Tak jak przed wiekami studenci mieszkają i uczą się w college'ach. Jeden kompleks, wzorowany niegdyś na założeniach klasztornych, składa się z kościoła lub przynajmniej kaplicy, sali jadalnej (hall), biblioteki, wspólnych sal do pracy i odpoczynku, parku, 2-3 dziedzińców otoczonych budynkami mieszczącymi mieszkania studentów (2-3 pokoje na osobę) i personelu nauczającego. Pod względem osobowym college'e składają się z personelu nauczającego (*dons*) i studentów (*undergraduates*). Większość nauczycieli (*tutors*) stanowią stypendyści, którzy po uzyskaniu tytułu naukowego i wykonaniu specjalnej pracy zdobyli prawa obywatelskie swego college'u. Każdy student ma swego tutora, który pomaga w studiach i sprawdza postępy w nauce. Każdy tutor ma około 10 studentów pod opieką. Do dzisiaj nauczanie w Oksfordzie polega głównie na studiach samodzielnych.

Uniwersytet Oksfordzki pozostał federalnym ciałem składającym się z college'ów, bibliotek, laboratoriów i innych wspólnych placówek. Jest to 41 college'ów budowanych od XII po schyłek wieku XX. Każdy posiada własną organizację, własny majątek, własnych nauczycieli i studentów, wła-

OKSFORD: DRUGA I TRZECIA ŚWIETNOŚĆ (czasy nowożytne i współczesne) Część III

sną tradycję historyczną i naukową. Tylko w Oksfordzie funkcjonuje jeszcze tradycyjny strój akademicki. Kwadratowa czapka mortarboard i toga. Jednakże college'e nie mają prawa nadawania stopni, co jest przywilejem uniwersytetu. Ostatni rok studiów dla wszystkich college'ów kończy się w Egzamination Schools, gdzie przez trzy tygodnie na przełomie czerwca i lipca zdaje się egzaminy końcowe.

Uniwersytet wciąż dominuje w mieście Oksfordu tak pod względem ekonomicznym, jak i architektonicznym. Dawno już jednak zniknęły antagonizmy między społecznością akademicką a mieszkańcami miasta. Dzięki uniwersytetowi miasto stało się znane na całym świecie.

Uniwersytet w Oksfordzie pozostał duchową stolicą i intelektualnym centrum Anglii. Jego absolwentami obok naukowców, literatów i ludzi sztuki byli najwybitniejsi politycy angielscy XIX i XX wieku (24 z 57 premierów), m.in. U. Gladstone, C. Attlee, H. Macmillan, H. Wilson, M. Thatcher.

Architektoniczne oblicze Oksfordu nie da się porównać z żadnym innym

ośrodkiem europejskim. Inne średniowieczne centra uniwersyteckie posiadające zespoły zabytkowych zabudowań stały się z biegiem czasu częścią składową nowoczesnych miast. Uniwersytet w Oksfordzie utrzymał do dziś własne oblicze i pozostał miastem uniwersyteckim z atmosferą, architekturą i klimatem niezmiennym od wieków. Nowoczesna urbanistyka z szacunku dla przeszłości nie przeniknęła do tego wyjątkowego środowiska nauki, które do dziś stanowi najpiękniejszy ośrodek uniwersytecki na świecie.

Józef Duda

Opracowano na podstawie: C. Andrews, D. Hieki, *Oksford*. Oksford 1999; Ch. Charle, J. Verger, *Historie les universitas*. Paris 1994; L. Stone, *The University in Society*. Princeton 1975; J. H. Newman, *Idea uniwersytetu*. Warmi 1990.

Podpisy do zdjęć

1. Zespół architektoniczny centrum Oksfordu. Obok gotyckich college'ów z pięknymi dziedzińcami, stanowiącymi jakby ogromny średniowieczny klasztor, widać dwie budowle stylistycznie odmienne. Na pierwszym planie Sheltonian Theatre, zaprojektowany przez samego Christophera Wrena w 1663 roku jako jego pierwsze dzieło, wzorowany na rzymskim teatrze Marcellusa. Budowla ta do dzisiaj spełnia rolę uniwersyteckiej auli, w której odbywa się ceremonia nadania stopni naukowych uniwersytetu. Klasycyzująca barokowa rotunda na dalszym planie to najbardziej wyróżniająca się budowla Oksfordu, wzniesiona dla celów bibliecznych w 1748 roku Radcliffe Camera. Połączona podziemnym przejściem z resztą zespołu Bodleion Library (na zdjęciu budowla między rotundami) stanowi ogromną czytelnię. Najstarszą częścią biblioteki jest gotycki zespół Duke Humfrey's Library (na zdjęciu w kształcie litery T) połączony z głównym zespołem bibliotecznym.

2. Widok ogólny Oksfordu. Na pierwszym planie zabudowa jednego z największych i najbardziej wzorowo zaplanowanego New College. W tym college'u po raz pierwszy zamieszkał w jednym miejscu studenci wraz ze swymi nauczycielami, co stało się wzorem dla innych college'ów tak w Oksfordzie, jak i w Cambridge. W głębi pośród wież i pinakli strzelistego gotyku widoczna barokowa rotunda Radcliffe Camera.

3. Diwiny School, biblioteka Merton College (jednego z najstarszych w Oksfordzie) z najpiękniejszym gotyckim wnętrzem na terenie Wielkiej Brytanii. Zachowały się tu jedyne w swoim rodzaju sklepienia z 455 rzeźbionymi wspornikami.

4. Najstarszy (bądź jeden z najstarszych) z 41 college'ów Oksfordu założony w 1263 (lub w 1284) Balliol College. Jego fundatorem był szkocki baron John Balliol, który służył z napadów na kościoły i klasztory. Został jednak wzięty do niewoli przez biskupa Durham, który kazał barona publicznie wychłostać i jako pokutę nałożył nań obowiązek założenia w Oksfordzie pomieszczenia dla 16 ubogich żaków i zapewnienia im utrzymania, co dało początek College'owi Balliol dzisiaj słynnemu ze szczególnie wysokiego poziomu filologii klasycznej.

OKSFORD: DRUGA I TRZECIA ŚWIETNOŚĆ

CZĘŚĆ III

Renesans oksfordzki miał bardziej niż we Włoszech religijny charakter i przygotował podłoże pod reformę Kościoła. Wychowankiem i dobroczyńcą Oksfordu był wówczas Thomas Wolsey jeden z ostatnich kardynałów katolickich w Anglii przed reformacją, a równocześnie studiował tam William Tyndale z grona pierwszych angielskich protestantów.

Reformacja uderzyła w Oksford bardzo dotkliwie, praktycznie zniszczyła uniwersytet. Reaktywowany przez Elżbietę I w 1571 roku, w XVIII wieku zaczął wracać do świetności, dzięki przychylności pierwszych Stuartów. Stabilizowała się jego sytuacja materialna, poprzez napływ studentów z coraz bogatszych sfer. Po reformach Lauda Oksford staje się uczelnią kształcąca elity polityczne i społeczne kraju, a szczególnie kandydatów na urzędników administracji państwowej. Rosnąca zamożność społeczeństwa angielskiego, a szczególnie nowej szlachty (gentry) i mieszczaństwa, spowodowała znaczny wzrost zainteresowania edukacją. Około 1630 roku w Oksfordzie i Cambridge, według Stona, studiowało 2,5% angielskiej młodzieży w wieku około 17 lat. Anglia posiadała wówczas najbardziej wykształcone społeczeństwo w Europie. 50% studentów stanowiła młodzież pochodzenia szlacheckiego, 10% duchowni, a 40% synowie rodzin kupieckich, inteligentkich i tzw. dostawców. Młodzież z biedniejszych grup społecznych miała małe szanse na studia.

Od 1630 roku upowszechniło się określenie odnoszące się do wszystkich uczących się w Oksfordzie: *undergraduate* (student).

Pomyślną epokę pierwszych studentów przerwały „wielka rebelia cromwellowska” i wojna domowa. Oksford był mocno związany z królem Konradem I, który przeniósł się tutaj po opuszczeniu Londynu wraz z dworem i sztabem swojej armii. Uniwersytet przeznaczył znaczne sumy pieniężne i wiele swych sreber na wspieranie króla, który zamieszkał w Christ Church, a pozostali członkowie dworu i armii w innych college'ach. Spowodowało to załamanie rytmu pracy uniwersytetu; studiować mogła tylko niewielka grupa młodzieży.

Po klęsce króla zwycięski parlament przysłał w 1647 roku inspekcję złożoną z purytanów, którzy przeprowadzili czystkę wśród dyrektorów i wykładowców. Sam Oliwer Cromwell i wielu członków Drugiego Parlamentu byli jednak wychowankami Oksfordu, co zapewniło uniwersytetowi możliwość kontynuowania w tych trudnych czasach działalności.

Po restauracji Stuartów w latach 1660 i 1662 miały miejsce kolejne inspekcje, które usunęły purytańskich nadzorców i pozwoliły powrócić na uczelnię wielu wybitnym profesorom. Uniwersytet znów funkcjonował normalnie, a równocześnie zaczął się szybko rozbudowywać. Prace te prowadzili najwybitniejsi architekci epoki

dokończenie na str. 22

WYDAWNICTWO
UMCS

Redaguje kolegium: Marek Jędrych, Elżbieta Mulawa-Pachoł (redaktor naczelny). Stale współpracują: Beata Ajzak, Alicja Ciężczyk-Chmiel, Zofia Gieroba, Elżbieta Kwiatkowska, Maria Młynarska, Ewa Nowak, Małgorzata Samujło, Iwona Adach, Nina Zielińska, Jerzy Żywicki. Adres redakcji: Wydawnictwo UMCS, 20-031 Lublin, Plac Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1411, tel. 537-53-76, faks 537-53-02. Skład i łamanie: **BiFollum**, Lublin. Druk: Zakład Usług Poligraficznych „Tekst”, 20-344 Lublin, ul. Wspólna 19.

ISSN 1233-216X

88 >

9 771233 216001